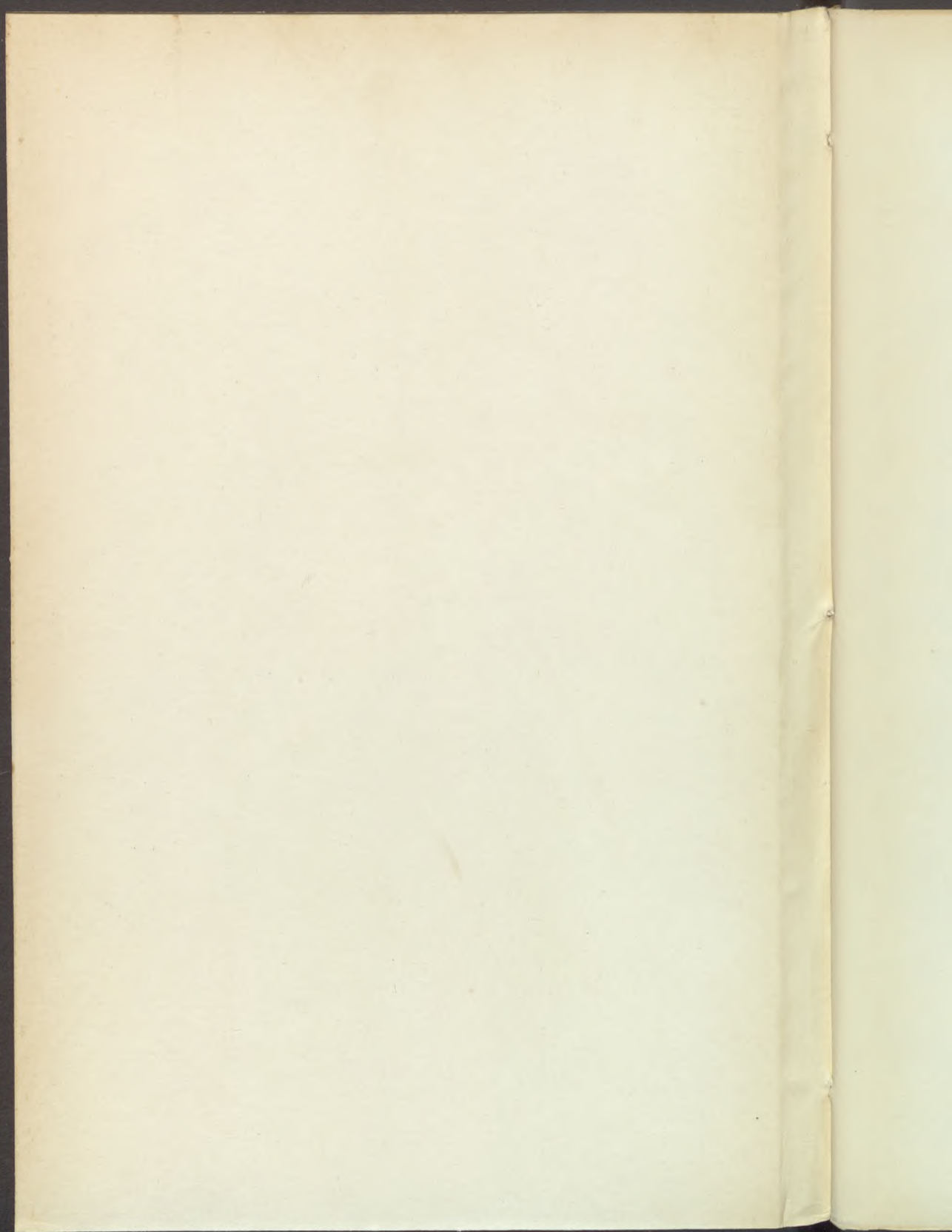
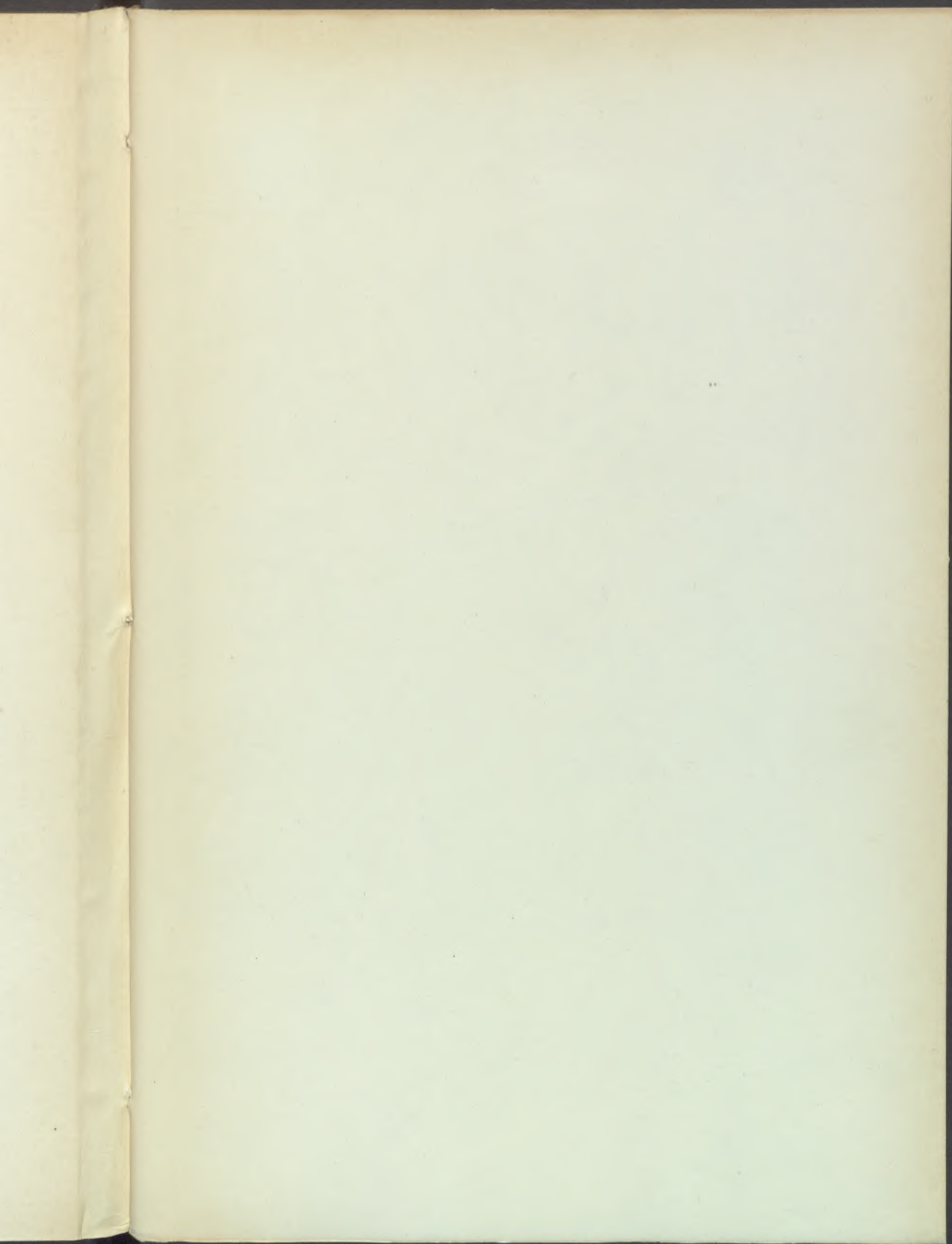

12.202/v.35

TA

1220

VI-3

A

IRT

bc

SE-RO

TARKA REGÉNYTÁR

12202

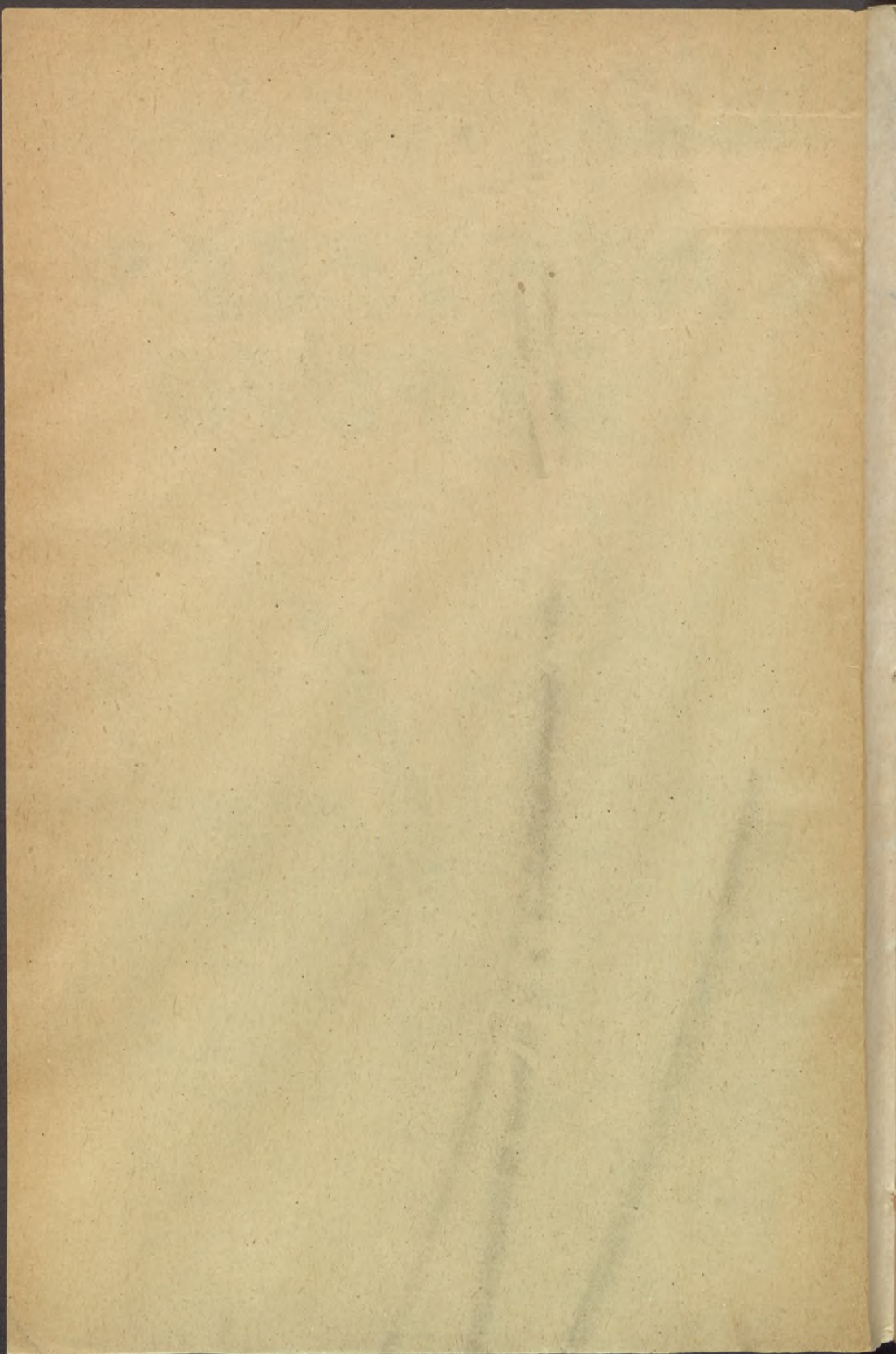
VI. 35

A NÉVTELEN REPÜLŐ

IRTA **PILÓTA**

10
FILLÉR

T
=

A

VI.

TARKA REGÉNYTÁR

A NÉVTELEN REPÜLŐ

Írta: PILÓTA

VI. ÉVFOLYAM. 35. SZÁM. 1941, SZEPTEMBER 3.

be

Minden jog fenntartva.

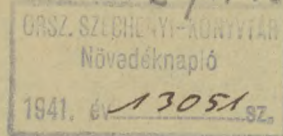
Megjelenik hetenként. Előfizetési ára: egy évre 5 pengő 20 fillér.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza.
Szerkesztőségi fogadóórák: szerdán 5—7 között.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
BATHORY-HUTTNER JÁNOS dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest,
VIII., József-körút 5. sz. Tel.: 144—400.

Stádium Sajtóvállalat Rt. — Felelős: Györy Aladár igazgató.

I. FEJEZET

A CHARBEKI PUSZTULÁS

Natasa Vasziljevna félredobta rövid, aranyszőke hajfonatát a szeméből, felugrott. Kívülről, az utcáról elmosódó, de folyton erősödő zaj hullámozott be a rozzant kis szobába. Fjedor Fjedorovics rákiáltott a szalmaágyról:

— Maradhass, Natasa! Ne ugrálj folyton, nem hagysz aludni! Az embert örültté teszitek!

Natasa visszaült. Az ablak előtt már zűrzavaros hangok mormoltak, később jaggatás, kiabálás, ostopattogás hallatszott, nagy kerekek dübörgése. A fiatal lány kipirult arccal tördelte a kezét.

— Kinézek, Fjedor Fjedorovics. Valami megint történik odakint és mi mindig csak idebent kuporgunk, mintha vakondok lennénk! Soha nem látunk semmit, nem tudunk meg semmiről semmit!

— Mit akarsz tudni? Nem láttál még elég katonát? Csapatok mennek a frontra, az átkozott vengerszkek elé. Az ember keze ökölbe szorul. A mi óriás orosz szovjetünk ellen föl merték emelni az öklüket a törpék, Natasa. Holnapra írmagjuk se marad!

A közelben most nehéz ágyú dörrent meg, az ablakok üvegei összecsendültek. Utána több ágyú szólt, a föld csöndesen rázkódott a padló nélküli kis szobában. Aztán egyszerre borzalmas vijjogó, üvöltöző hang bűgött bele a zűrzavarba, harsogott, bömbölt. Távolyarak felől is vékonyabb, vastagabb hangon harsant föl a sívító, hullámozó harsogás. Fjedor Fjedorovics egyszerre talpra ugrott, a szeme kimeredt.

— A szirénák — dadogta. — Röpülőtámadás! Itt, Charbekben! Mit bámultok? Tépjétek föl az ajtókat! Be kell fogadni a menekülőket!

Három kisgyerek szökkent elő a homályból, amíg Natasa félénken indult el az ajtó felé. De még nem ért oda, a nehéz faajtó beomlott, puskatussal verték be. Csúcsos süvegű, vöröscsillagos szovjetkatonák tódultak be a roncsokon, a képükön állati félelem.

— A pincét! — ordították. — Hol a pince?

Fjedor tétován bámult rájuk.

— Nincs pince — mondta halkan. — Nálunk sose volt pince. Mi a baj?

— Vengerszki repülők! Bombavetők jönnek!

Fjedor álmélkodva nézett ezekre a félelemtől szinte örült katonákra. Natasa is tátva felejtette a száját. Odaki még üvöltöttek a szirénák, szinte sajgott belé a fül, de már dörögtek a légelhárító ágyúk és a géppuskák. A katonák nem hittek nekik, szu-

ronnyal, puskatussal verték a gyöngye falat és a földpadlót, hátha valami titkos lejáratra akadnak! Aztán tompa robbanások rázták meg a földet. Az első bombák!

Eszeveszetten menekültek ki a szabadba megint a szovjetkatonák. Ha egy bomba becsap a házba, valamennyiök nyomorultul pusztul itt, inkább kirohantak a kis kunyhó elé, a sűrű bokrok közé, elterültek az árokba. A három gyerek velük futott ki, de két katona visszakergette őket. Nincs hely, az árkok, bokrok megteltek a visszavonuló katonasággal! A gyerekek sírva másztak vissza és Natasa értetlenül nézte ezt az egész kavargó szörnyűséget.

Ma reggel elzavarták őket a fegyvergyárból, ahol eddig dolgoztak. A munkások, munkásnők vállvonogatva, gúnyolódva indultak haza. Otthon is megkapják a bérüket, gondolták. Biztosan megint valami új embert állítottak a gyár élére és az valami ostobaságot csinált. Amíg azt rendbe nem hozzák, addig szünetel a munka!

Igy szokott lenni az egész nagy területen erre felé. Néha nyolctíz napig lustálkodnak otthon, ha eltörik a legfontosabb gép, vagy baja támad a vezetéknek. Senki sincs, aki értene hozzá, amióta az idegeneket kikergette a szovjettanács, vagy megölette, mint szabotáló árulókat. Egyhangú, rossz élelmezésük így is jár nekik, megkapják az utalványukat a vászoncipőre, rossz szagú, formátlan ruhákra. Mi kell még?

Natasa csak most ébredt arra a gyanúra, hogy nem a gyárvezetésben történt baj. Talán már rossz hírek érkeztek a frontról, ahol a magyar gyorscsapatok támadták három nap óta a legerősebb állásokat és bunkereket. A gyár megszüntette működését! De hiszen még nagyon messze lehet a harc! Ezt nem bírta megérteni Natasa és amint Fjedor szakállas, komor arcára bámult, látta, hogy a bátyja se érti.

Charbek dombsorain egymásután lobbantak föl a csunya, égigérő fekete füstgomolyok, a föld táncolt az emberek lába alatt. Natasa az ajtóból szinte eltalálhatta, most repül a levegőbe a vasuti állomás, most robban föl a fegyvergyár, most a katonai kaszárnyák egymásután következnek! Szürke felhő gomolygott nyugat felé és Fjedor összehúzott szemmel figyelte ezt a felhőt.

A folyton bőgő szirénák hangján is keresztülsivított az elleneséges bombázógépek sivitása, amint ki-kicsaptak a felhők közül, szinte a hátukra fordultak, aztán orral lefelé vad rohanással törtek a katonai raktárakra, vasútra, ágyúütegek állásaira. És mindenütt égigcsapódó robbanási szökőkutak vágtak föl alattuk, pusztult minden.

— Hol vannak a mi repülőink? — kérdezte félénken Natasa. Fjedor szikrázó szemmel mordult rá vissza.

— Azok máshová kellene! Vagy — tudja az ördög! Lehet, hogy belopózott ide ez a néhány magyar gép. Vissza úgyse jutnak, elintézzük őket! Nézd! Ott jönnek a Raták!

Észak felől két sorban tizennyolc szovjetvadászgép bukkant elő most a levegőben. Natasa fellélegzett. Sohasem érzett kínos szorongás ülte meg a szívét ez alatt a pár perc alatt. Most már szégyelt visszagondolni rá, pedig igazán, mintha tán meg is ingott volna akkor a lelkében az a bizonyosság, hogy a szovjethadseregek

elsöprik az ellenséget és hamarosan az egész világ a szovjet hatalma alá kerül!

A hosszú, hatalmas úton, Dnyepropetrovszk irányában végeláthatatlanul torlódtak össze a katonai autók, traktorokkal és gépekkel vontatott óriáságyúk, otromba lángvetőszerkezetek és a titokzatos, félelmes gépek, amelyeket annyszor megcsodáltak, mint a Szovjet hatalmának kétségbevonhatatlan bizonyítékait! Lovak és ökrök nyertettek és bögtek az úton, ahol nem látszott már egyetlen szovjetkatonát sem. Az állatok nem menekülhettek el a magyar bombavető elől, ottmaradtak a nehéz gépek előtt, az autók, traktorok motorjai még mindig kattogtak, berregtek, de semmi sem mozdult sehol.

Csak kétoldalt rengett a mezőség a menekülők áradatától. Csupa egyenruhás, halálrémült katonát, amint egymást tépve rohan a biztonságos búvóhelyek irányába, mindenütt eldobált fegyver, puskát, tölténytáska, gránát!

— Visszavonultunk, Fjedor? — hallatszott Natasa panaszos hangja. De Fjedor nem felelt, az eget bámulta. Aztán felrikkantott. A szürke felhőkből most eddig nem látott, karcsú, hosszúkas gépek villantak elő. A vadászok! Szembefordultak a Szovjet híres Rata-gépeivel, a bombázók pedig úgy csapkodtak le a célbavett katonai telepekre, mintha nem is fenyegetné őket a vörös gépek géppuskáinak foszforos, gyújtó golyója!

— Adin, dva, tri! — számolta Fjedor borzongva. — Egy, kettő, három! Most bukik le az ötödik Rata, nézd, hogy ég, Natasa! Ezek úgy lőnek, mint az ördögök!

*

Ebben a pillanatban vad zaj kerekedett a kunyhó hátamögött. Bokrokban, mezőségen, természetesen keresztülgázolva, nagy csörtetés-sel vágatott a kunyhó felé egy könnyű tank, maga után hurcolva egy hosszúcsövű ágyút. Hat lovas kísérte az ágyút, Fjedor a hátsó ablakréshez ugrott és rémülten tántorodott vissza.

— Legázoltatják a házunkat, Natasa! Meneküljete!

A szőke leány elkapta a három kis gyerek kezét, kivontatta őket a kunyhóból és jajgatva futott a bokrok irányába. De mindenütt fekvő katonák lapultak, rugdaltak feléjük, puskatussal ütöttek a levegőbe és altisztek kiabáltak rájuk:

— Takarodjatok innen! A nyakunkba hozzátok a magyar bombázókat! Lelövünk, ha meg nem lapultok!

Natasa megdöbönt, lekuporodott a pusztaságra és lekényszerítette a csöppéseket is. De ő maga hátranézegetett és visított, mintha ölnék. Láta, hogy az ágyúvontató szovjet-tank áttöri a házuk hátsó falát, majd kibukkan elől, az ajtó helyén.

De a nagy ágyú bent marad a falak között. Ordítózás hallatszik, majd az ágyú csőve az ég felé mered föl. Légeihárító ágyú! — ismerte föl Natasa.

Aztán véresen tántorgott ki a kunyhójuk falai közül Fjedor. Bukdácsolt, eltakarta vértől csepegő arcát, mégis odatalált nagy-nehezen melléjük. Lihegve kuporodott le és zokogott.

— Vasvesszővel vágott a képembe a biztos — motyogta li-

hegve. — Összetörték a mi kunyhónkat is, Natasa! Onnan akarják ágyúzni a magyar bombavetőket! Nézd!

A hosszú, ég felé néző cső dörögni kezdett és ontotta a golyót. A Vasziljevics-kunyhó volt a legalkalmasabb hely, körülötte csupa kert, meg mezőség. Natasa is könnyezett, a gyerekek bögték, hiába csittította őket. A lány cirógatta bátyja remegő kezét, vigasztalta.

— A kolhoz majd megtérít mindent, megigérték, Fjedor. Ujra építenek mindent a győzelem után! Nézd, hogy lövik le őket!

Egyetlen magyar gép fordult meg hirtelen a hatalmas légelhárító ágyú fölé, zúgva, harsogva röppent oda, mint valami mérges, óriás darázs. Fjedor felordított, amint a nagy, hárommotoros gép megbillent a levegőben és lefelé fordult a ház előtt. Azt hitte, rázuhan. De a bombázó meredek ívben indult megint fölfelé, szinte felszökkent a levegőbe, csak egyetlen fekete csík surrant le belőle a dörgő ágyúra.

A következő pillanatban a Vasziljevics-kunyhó helyén földből, gerendákból, tank- és ágyúroncsokból támadt fekete torony kavarogott föl a magasságba fülrepesztő dörrenéssel. Többmázsás acéldarabok vágtak be a földbe a katonák közt, ordítás, sebesültek jajgatása hallatszott, Natasaék körül meg szinte porzott minden a lezuhanó törmelékektől.

Mégse bírták levenni tekintetüket a kunyhójuk helyéről. Lassan elült ott a fekete robbanásfelhő, de nem ropogott többé onnan a légvédelmi ágyú tüzelése. Nagy, pupos halom égett a kunyhó helyén, összegömbült vas- és acéldarabok izzottak, pattogtak, egyéb hang nem hallatszott. Fjedor megtörölte az arcát, nagyot sóhajtott.

— Most már mi is földönfutók vagyunk, Natasa. A házunk is elpusztult, azok is meghaltak, akik betörték oda. Mehetünk Dnyepropetrovszkba a többi menekülővel!

De a romok közül mégis megmozdult egy alak és kimászott. Utánabámult a magyar bombázónak, amely már messze járt, a vasúti hidat kereste a sinek mentén. Káromkodva, prűszkölve tántorgott Natasa irányában és az egyenruhája karjával törölgette arcát. Fjedor megpillantotta a jelvényét.

— Ez volt a politikai biztos, aki az arcomba vágott, amikor elébe álltam!

— De hiszen ez a biztos — nő! — sikoltotta Natasa.

Fjedor odabámult és ingatta a fejét.

— Nem is vettem észre akkor, — mondta lassan. — Pisztollyal terelgette a katonákat, rekedt hangon kiabált. Furcsa, hogy éppen ez az egy maradt meg!

A vöröscsillagos katonák alattomosan ellenséges pillantásokkal kísérték a politikai biztost. Súlyosan megsebesülhetett, alig vonszolta magát. Rövid fekete haja kilógott a sisak alól, a kezében még mindig ott szorongatta szolgálati revolverét. Nyilván ő is megismerte a fekvő Fjedort, gunyosan intett feléje.

— Hát érdemes volt jajgatnod a házadért, tovaris? Látod, mi lett belőle! Minek ház a szovjetpolgárnak? Mi is megdöglünk, ti is úgy jártok. Pazsálujszta katorúij csasz? Hány óra van?

— Dva csetyüre csasz, kettő, — mondta mogorván Fjedor, — Kár volt az arcomba vágnod, én jó szovjetember vagyok.

A biztosnő fáradtan dőlt le a földre. A ruhája csupa vér volt, mocskos kezei reszkettek, amint tenyerébe temette arcát.

— Hiába próbálkoztunk, — mondta. — Lőnünk kellett az átkozottakat, nem magyarázgathattam neked, föl kellett állítatnom az ágyút. A bitang kalmük tüzérek úgy reszkettek, nem csoda, hogy nem találták el! Nézd amott, a mezőt! Ezek mind nyugat felől menekülnek! Most mi is mehetünk, velük!

Egy kicsike árkon túl a mező szinte feketéllett az asszonyok, gyerekek végelethetetlen áradatától. Mind rohant, futott kelet felé. Némelyiknek batyú volt a hátán. Mintha megindult volna az egész ország! Natasa csendesen jajgatott.

— De miért?! — kiáltotta. — Miért vonulnak vissza a csapatok? Hát nem győztünk mindenütt? Hát mindig futunk?

A biztosnő vad tekintete belemélyedett a szemébe, Natasa megrezzent.

— Fogd be a szád! — mordult rá. — Az ellenség elég erős, mit hazudjak nektek. Ha jó szovjetnép vagytok, megértitek. Látjátok felettetek a veszedelmet, halljátok a robbanásokat! Ne gondolkozzatok, az az egy tennivalótok van! Elégedjetek meg mindennel és ne zúgolódjatok! Csak Moszkvában tudják, mi történik.

— Sztalin? A mi apánk? — kérdezte Fjedor.

— Sztalin.

— Azt is, hogy a vengerszkik hogy lövöldözik le a gyönyörű Rata-gépeket?

A biztosnő vállat vont. Fölmarkolt egy eldobott csalamádécsutkát, rágta. Aztán zavartan ejtette le Fjedor és Natasa bámuló tekintetére.

— Négy nap óta nem ettünk semmit, vágattunk ide-oda, ahol föltűntek a bombázók, — mondta halkan. — A kolhozokban egy maréknyi liszt, vagy dara nem volt sehol. Hát ide jutottunk. Nem tudom, mi lesz.

Fjedor megborzongott. Nem bírta megérteni, miért nem kapnak enni a harcoló katonák? Hozzászólt az évek keresztül, hogy mindent elvittek tőlük, a termelőktől. Egyetlen érvvel: kell a katonaságnak! Minden gyárban, kolhozhelyen és vasúti állomáson olvasta Lenin kifüggesztett mondását: — A szovjet eszméit agitáció terjeszti, — de csak a fegyverek győzhetnek!

Két évtizedig éhezett, nyomorgott a szovjet egész lakossága azért, hogy győzhessenek a vörös fegyverek. A rettenetes erőpróbát kereste, sürgette Sztalin kormánya, mert az időt most hitte a leginkább kedvezőnek. És most? A moszkvai rádió győzelmi hírei után bomladozva vonul vissza az a rettentő hadsereg, amelynek a világ sem állhatott volna ellen, úgy hitték! Fjedor a zubbonya zsebébe nyúlt. Kővésszáradt, penészes kenyérdarabka akadt a kezébe, kihúzta és a biztosnőre nézett.

Látta, hogy a nő szeme rácsillan a kenyérdarabra, szinte szégyenkezve nvujtotta feléje:

— Ha akarod, elvtársnő... Nincs másunk.

Szinte kikapta a kezéből. A biztosnő rágta, falta, az utolsó morzsáig. De nem köszöntö meg, komor arca mogorva maradt. Lassan tápáskodott föl, vánszorgott tovább.

— Nem találták meg a bombázók a robbanószerraktárt, ez a szerencsések! — mondotta búcsúzásul. — Jó lesz, ha menekültek, mert ezek visszajönnek. És holnapra itt még nagyobb lesz a kavargás! Most még talán utat találtok Dnyepropetrovszk felé, később átgázolnak rajtatok a hátráló hadseregek! Zseláju vam szcsasztilvoju put, tovaris! Szerencsés utat!

Bandukolva ért el a katonáig, akik még mindig mozdulatlan rettegéssel kuporogtak az árkokban, bokrokban. Csizmás lábával megrúgta az egyiket, rájuk rikkantott:

— Meddig hasaltok még, átkozottak? Talpra, a motorjaitokhoz! Nem mozdulsz?

Revolverével az arcába vágott a legelső katonának, aki húzódozva tápázkodott föl. A vöröskatona hátradöbbsent, aztán megmarkolta puskáját.

A politikai biztosnő észrevette a veszedelmet, de elkésett a megelőzéssel. Revolvere megfordítva volt a markában, nem használhatta. A puskagy lezuhant a fejére, utána még egyet csapott rá a megvadult ember.

A vöröskatonák elszörnyedve ugráltak szét, egy tiszt nagy messziségből ordított valamit. De a merénylő katona már menekült, forgatta a puskáját a feje fölött, hadonászott és kiabált. Akik megértették, hitetlenkedve bámultak egymásra:

— Goszpodik pomiluj! Goszpodik pomiluj! — harsogott végig a megdöbbsent, mozgolódó tömegek felett. — Uram, irgalmazz!

A katonák közt még voltak, akik hallották azt az éneket görögkeleti templomok ünnepi szertartásain. De hogyan jutott a nyelvére ez a szent ének egy őrzőgő vörös katonának? Hiszen olyan fiatal volt, hogy mikorra visszaemlékezhetik, már becsukódtak a hagymatornyú templomok és nem fordultak ki ünnepi öltözékű, nagyszakállú pópák a templomok ikonosztázainak rácsos kapuin erre az énekre!

Egy mongolképű altiszt könyörült meg az őrzőgőn, lelőtte, amikor a közelében futott el. Jobban járt, mintha elfogták volna később akár a hírhedt cseka, a GPU emberei, akár a vöröskatonákat folyton ellenőrző biztosi csendőrök.

Natasa és Fjedor egymásra néztek. A vöröskatonák arcán nyoma sem látszott a régi, lelkes harci kedvnek, elnyűtt, halálra-rémített tömegek voltak ezek a katonák. A szemük zavaros, arcuk eltorzult valami kínos belső meghasonlástól.

— Natacska, lelkem, itt új forradalom lesz, — súgta Fjedor. — Meneküljünk, amíg lehet, észak felé! A gyerekekre majd vigyázok, te magadra vigyázz. Aztán majd meglátjuk, mi lesz!

II. FEJEZET.

SZASA A VÖRÖS VILÁGBA CSÖPPEN

De nem juthattak egy fél versztnyire se attól a helytől, ahol az előbb még a kunyhójuk állott. Mikor beértek a visszafelé özönlő menekülők közé, az áradat pillanatok alatt elszakította őket egymástól. Öreg emberek, asszonyok, gyerekek jajveszékélő vonulása

kapta el őket. Fásult, üveges szemű emberek tolongtak az utakon, mezőkön kelet felé, nem néztek semerre, csak előre és nem törődtek semmivel. Aki összerogyott, azt eltaposták, százak, meg százak tiportak át a visongó sebesültön, amíg el nem hallgatott örökre. Natasa egyszerre azon vette észre magát, hogy csupa idegen veszi körül és sodorja, viszi, maga sem tudja, merre?

Fjedor után sikoltozott és a gyerekek után, de meg-megtaszították, alig bírt megállni a lábán. És azt már tudta, látta, hogy elveszett, ha elbukik. A vadul áramló néparadatban Natasa hamar elhallgatott, hiszen semmi eredménye se lehetett a sikoltozásnak, itt senki sem törődött a szomszédjával. Nyomultak előre az emberek, csontváztestükön rongyok és annyi piszok, hogy még Natasának is sok volt! Legázolták a vetést, átmásztak a dombokon, és senkinél sem volt élelmiszer, vagy ivókupa.

A szőke lány kétségbeesetten iparkodott azon, hogy kimene-küljön a tömegből. De ez csak majdnem egy órai harc és folytonos gyaloglás után sikerült neki. Már messze volt a kis dombtól, ahol a kunyhójuk romjait utolszor látta, a nyári naptól kiégetett kis erdő mellett evickélt ki az áradatból és fáradtan ült le az árok szélén. Egyetlen kis sáv ment maradt a tolongástól, a menekülők ki akarták kerülni a katonaság útjait, hiszen tapasztalták, hogy a nehéz tankok, ágyúk, szekerek és autók minden kímélet nélkül szoktak belerohanni a tömegekbe és áttipornak rajtuk.

Az erdő másik oldalán eszeveszett rohanással menekült a hátráló katonaság. Ágyúk, tankok, motoroszekerek vad összevisz-szaságban. Nagynéha lefordult egy-egy ágyú, vagy motor a magas útról, véres, ordító katonákkal. Senki sem törődött velök, csak futott mindenki tovább. Natasa eltakarta a szemét, de a füle tovább hallotta a szakadatlan dübörgést, motorok kattogását, a zú-gásba olvadó alattomos harsogást. Nézte ismét ezt a végtelen me-netet és lassankint megértette, hogy itt nincs többé megállás.

Sehonnan sem hall ágyúszót, az ellenség még nagyon távol lehet, talán többszáz versztnyre! És ezek a katonák máris futnak! Vége a Szovjetnek. Kábultan emlékezett vissza, mi történt négy nappal ezelőtt a házukban?

Fjedor nem volt vérszerinti bátyja, más volt az apja ennek a nagy darab, haragosszemű és fanatikus embernek. Csak az anyjuk volt közös. Amikor Fjedor apja elesett a Kárpátokban és kitört Lenin forradalma Oroszországban, az új bolsevista rend szerint az édesanyja férjhez ment egy másik gazdához, Vaszilij Luszinhoz. De Luszin, az ő édesapja is meghalt. Szívszélhűdést kapott, amikor a szovjettanács emberei közölték vele, hogy többé nem lehet földje, hogy közösen kell a kolhozban megművelni ezt a pompás dél-orosz fekete rónát!

Emlékszik, hogyan verték ki a kerítéseket, a határkarókat mindenütt. Nincsen magánbirtok! Minden közös, az államé, a közös-ségé. Akkor már kislány volt, futott és ugrált a karókat tördelő vöröscsillagos emberek mögött, míg édesanyja sirva bandukolt kö-rül a határban.

Aztán harmadszor is férjhez kellett mennie az anyjának, szov-jetparancsra. Kell a jövőendő munkás, kell a gyermek és az anyja még mindig nagyon csinos asszony volt. A bolsevik párt egyik

embere „iratkozott be“ anyjával a házasságkönyvbe, — így lett megint a három kisgyerek. De a nagy éhínség alatt, amikor tízezerével veszték el Dél-országra is az emberek, az anyja — éhen halt előttük, minden morzsa ennivalót nekik juttatott és ők is alig menekültek meg. A harmadik férj, a bolsevik pártmunkás, annyira felbőszült ezen, hogy valami vigyázatlan kijelentést tett, még este érte jöttek a cseka emberei.

Csak hónapok múltán tudták meg, hogy ezt az embert se látják többet, Charkovban állították a falhoz, példaadásképpen százhetvenegy más társával. A géppuska elvégezte a többi.

Natasa nem gondolkozott, nem háborgott. Ehhezve, dolgozva harcolt az életéért, mégis felnőtt. Gyönyörű, szőke lány lett belőle. Fjedor, a mostohabátyja, nagyon jól bánt vele. Fjedor lelkes bolsevista volt, bár nem jutott be a pártba még. Mint gazdasági munkást, nem vitték el katonának, pedig önként jelentkezett öt héttel ezelőtt. Fjedor számára ez volt a legnagyobb csalódás.

— Majd szemmel tartunk ezentúl, tovaris! — mondta a sorozásnál az egyik politikai biztos gyanakodva. — Biztosan ukrán érzelmű vagy, át akarsz szökni az ellenséghez. És ellenünk fognád meg azt a puskát, amit mi adtunk, ugy-e? Kéksárga ukrán lobogó alá kíváncsol, különben nem jelentkezted volna!

Fjedor fölháborodva tiltakozott és elment. Natasa sem értette meg, mi van azon gyanús, ha valaki fegyvert akar fogni önként a Szovjet védelmére? De négy nappal ezelőtt végre látta a kék-sárga lobogó embereit is, akikkel most tele van már ez a vidék, az egész Dél-Oroszország!

Éjszaka jöttek, hárman voltak. Kihívták Fjedort és sokáig beszélgettek vele a kunyhó mögött. Fjedor titkolta a dolgot, de Natasa hallgatódzott és sokat hallott a hátsó ablak alatt. Ezek az emberek azt mondták, fölszabadul egész Ukrajna a szovjet alól, független, hatalmas állam lesz, ahol ezentúl senki sem hal éhen. Mindenkinek jut föld és az övé, amit szerez!

Natasa később is sokat gondolkozott ezeken. Fjedor nem csatlakozott hozzájuk, sőt megmondta nekik, álljanak odább minél hamarabb, mert ő holnap bejelenti a dolgot a megbízott hivatalában! Azok fenyegetődztek, a lelkére beszéltek, aztán mégis odábbmentek. Natasa már nagyon féltette Fjedort, megölhetnék volna! De nagyon népes volt akkor a vidék, nyüzsgött a városka, hallgatta a moszkvai diadalhíreket a hangos rádiókon és ünnepelt. Ez mentette meg Fjedor életét.

A lány csodálkozott. Nem értette, hogyan lehet jobb, ha mindenkinek van valami kis földje, amin dolgozhatnak és azt mondja rá, az az övé! Azt már nem tudta, hogy a saját földön aratott gabonát, terményt nem kell aztán bevinni a kolhozraktárakba színes papírokért, amelyek utalványok voltak rossz ruhákra, cipőkre, kőolajra és annyi élelemre, ami éppen csak hogy megmentett az éhenhalástól.

Most is hitetlenkedve rázta a fejét. Mikor összedöntötték a kerítéseket a házak és a földek közt, azt mondták, azért teszik, mert így jobban él az ember! Most meg a kék-sárga jelvényes emberek azt állítják: ez rablás, gazság. Ugy volt jobban, ahogy régen

volt. Natasa nem hitte, hogy nem kell a világ legtermékenyebb területén minden esztendőben éhen halni sok-sokezer embernek.

Beállt az éjszaka, a seregek még mindig vonultak, egyre züllöttebb összevisszaságban. Sebesült még mindig nem akadt köztük, ezek messze a front mögül hátrálhatnak! De miért? Ha Fjedor köztük lenne, bizonyára nem hátrálna velök, hanem nekimenne az ellenségnek!

Csak most vette észre, hogy már régen nem szólnak a szirénák, az ellenséges repülőgépek eltűntek, visszatértek valahová nyugatra. De amerre ellátott, még füstölögtek, égtek a gyárak, vasúti állomások, központok. Valahol élénk puskaropogás csattogott föl, kiabálás, robaj. Egy kóbor disznót pillantottak meg az éhes katonák, arra lövöldöztek, de nem bírták eltalálni, az állat visított és futott.

Az égen feltűntek a csillagok. Natasa belátta, hogy Fjedor nem keresi föl őt, — talán örül, hogy ő maga menekülhet a három kis gyerekkel. Egyedül maradt, talán majd Dnyepropetrovszkban találkozhatnak valahol! De hogyan jut el addig? Jobb lesz, ha itt marad! Bujkál. És ha jön az ellenség, még mélyebbre búvik az erdőségben. Addig visszahúzódik a házuk romjaihoz, hátha talál ott valamit, aminek még hasznát veszi.

Csak meg kell várnia, amíg elvonul a katonaság!

Kábultai nézte a fekete sávot, amint elkigyózott. A sáv egyre szélesebb lett, már a túlsó mezőségen is tankok dübörögtek, csattogtak. Éjjel felé már szélében sem láthatta a vonulást túlsó szélét, nemcsak hogy nem látta a végét! A lelkében reménytelen kétségbeesés lett úrrá, sírni kezdett.

*

Aztán újból felbúgtak a szirénák.

Velökig hasító üvöltözésük már alig rémítette meg a lányt, fássalant bámult kelet felé, ahol a csillagok és a hold fényében egymás után bukkantak elő a hárommotoros bombázógépek. A dörgés most már szakadatlan volt, ágyúk szóltak és egymást érték a robbanások.

Natasa figyelte az ellenséges gépeket. Mindig ugyanaz, morgogta. Lebuknak, fekete gömbök, vagy hosszúkás tojások sivítanak ki belőlük és erre föl vágnak magasan a csillagok közé. Még alig érnek bizonyos magasságra, már röpül is utánuk a légberöpített tankok, épületek ezernyi roncsa! A szovjetágyúk, géppuskák hiába csattognak feljőlük!

De hová lettek a Szovjet gépei? Tízezer és tízezer röpülő harci-gép, bennök fiatal ejtőernyősök ezreivel, akik vitézek és mindenhez értenek? Legalább így magyarázták ezt nekik Charkovban, amikor végignézték egy nagy repülőgyakorlatot!

Most Natasa fölfigyelt. Egy ellenséges gép valamit észrevett! Mély bukórepüléssel sivított le a magasságból, majd leengedett egy bombát. Natasa fölsikoltott, tudta, hogy éppen a nagy katonai robbantószer-raktárt támadtak meg!

A gép fölesapott, ahogy megszokta. De a rettentő erejű robbanás utólérte a levegőben, szinte látni lehetett, ahogy a repülőgép sötét testét kettészakítja a felrobbanó lőszergyár fekete gáz-

hulláma. Olyan világosság támadt percekre, hogy Natasa semmit sem látott és a szeme tele lett könnyel, a fülét sikoltva kapta meg a tenyerével, olyan iszonyú dörrenés rázta meg. Rögtön rá heves lökést érzett az oldalán, legurult a kiserdő árkába. Néhány koromszagú üszkös fadarab, meg acélholmi csattant le körülte, de a környék is csakúgy kopogott a lezuhanó törmelék záporában. Vörösszürke füst csapott át a mezőségen, elárasztotta az erdőt. Natasa fölajdult:

Kifelé mászott az árokból és amikor fölért az árokpartra, nem ismert a tájakra. Ha kinyújtotta a karját, nem látott el ujjáig, olyan sűrű volt a füst. És még mindig szakadatlanul szóltak az új meg új robbanások.

A szirénák elhallgattak, nyilván elrombolta a vezetékeiket a robbanás légkulláma. Kísérteties csönd lett. Natasa borzongató félelmet érzett, elindult maga előtt tapogatózva a vörösszürke sötétségben.

Egyszerre nagyon furcsa dolog riasztott rá.

Közvetlenül a szeme előtt cik-cakos, hatalmas fehérség úszott, ringatózott le a levegőből. Sajátságos zsinórok vonalait is kivehette még, aztán nem látott egyebet, mint dagadozó, hömpölygő fehérséget. Natasa a szájára szorította kezét, hogy föl ne sikoltson, a szörnyeteg hátára látott egy pillanatig, majd a vörösszürke ködfelhő mindent elfedett előtte. De a füle még hallott valami tompa dobbanást, éppen olyat, mintha az óriás lábai elérték volna a közepében a földet.

Erre már az idegei is fölmondták a szolgálatot. A szőke lány elájult a rémülettől és hangtalanul terült el a földön.

*

Mikor fölrezzent, akkorra már oszlott valamennyire a robbanás felhőzete. A távoli zúgás, elhaló motorberregés még ott hullámozott körülte, de különben eléggé csendes volt a vidék.

Natasa éppen az égre látott és a csillagok megint megjelentek fölötte.

Nyöszörögve ült föl, aztán megint eleresztette magát. Hátrahanyatlott. Úgy hitte, álmodik.

Valaki állt előtte és nyugodtan figyelte az ébredését.

— Kak pazsivajes? — kérdezte tőle az idegen. — Hogy vagy?

— Elájultam, — felelte és újból felült. Ilyen egyenruhát még nem látott vörös katonán! — Nagyon sok ijedelem éft a mai napon, tovaris.

— Elhiszem. Charbekben vagyunk, ugy-e?

— Ott. De azt hiszem, tovaris, Charbekből már semmi sincs. Felrobbant az egész város, kétszer is bombázták a vengerszkek.

— Igen, sokféle hadiüzem volt itt. De azt hiszem, végeztünk valamennyivel. Te mit keresel itt, a mezőségen? Ilyen csinos lánynak otthon van a helye.

Natasa lassankint magához tért. Ez a katona nagyon értett hozzá, hogy furcsaságokat mondjon neki! Natasa még senkitől sem hallotta, hogy csinos. Földerült a képe és vizsgálgatni kezdte az idegent. Se a bőrsisakján, se a ruháin nincs szovjetszillag, ez nagyon különös.

— Honnan kerültél ide, tovaris?

— Nézd, kislány, hazudhatnék neked, de előbb-utóbb rájössz. Nem érdemes. Felülről jöttem. És most szeretnék valahogy kijutni ebből az elátkozott kavarodásból!

— Ejtőernyős vagy? — kérdezte a lány föl villanó szemmel.

— Olyasféle.

— Rossz helyen ugrottatok ki a gépből. Itt nincs semmi keresztmivalótok, itt nincs ellenség sehol még. Charbek ég, a seregeink errefelé éppen visszavonulnak és Fjedor eltűnt. Ha az erdőnek mégy, éppen odatalálsz a csapatokhoz.

Az idegen nem nagyon kapott ezen az útbaigazításon, elgondolkozott, aztán nevetett és megveregette Natasa arcát.

— Köszönöm, kislány. Hogy hívnak?

— Natasa Vasziljevics Luszín a nevem. Hát a tied?

— Csak nevezd Szasának. Hát, atocska, hidd meg, hogy mostanában nagyon sok Fjedor tűnik el. Búsulsz utána?

— Igen. A testvérem. Vele ment három kisgyerek is, a testvérkém. Dnyepropetrovskba iparkodnak, de olyan eszeveszett tolongás volt a menekülők közt, hogy elsodortak mellőle.

— Miért menekültök annyira? Gondoljátok, hogy megesz beneteket az ellenség?

— Nem tudom. A kerületi szovjetbiztosok kiadták a parancsot, hogy a népség is vonuljon vissza, ha baj van. És égessen föl mindent. Kényszerítenek rá.

A katona nevetett.

— Láttuk. Aztán nem baj, hogy a hátráló szovjetkatonaságnak mindenütt az útjában vannak a menekülők? Hiszen mozdulni se tudnak már a százezres népvándorlásban! Csoda, hogy még van valahol ellenállás!

— A katonaság átgázol rajtuk, tovaris. Én is azért nem merek túlmenni az erdőn, a katonák közé jutnék.

— Nincs erre valami rejtett repülőtér, kislány?

— Nincsen. Jelenkezni akarsz megint?

— Eszemben sincs. Inkább szeretnék elbujni egy darabig. De ha eljuthatnék valami repülőtér közelébe, akkor megkísérelném a dolgot. Tudod, mi, repülők, jobban szeretünk a repülőgépek közt lenni, mint a katonák közt.

— Mégse voltatok sehol, mikor a vengerszkek bombáztak bennünket! Lelövéldözték, meg elkergették a Ratákat, aztán újra kezdték a bombázást. A vidéken már nincs ép híd, se vasúti állomás!

— Nagyszerű dolog!

Natasa fölkapta a fejét. Eddig is érthetetlenül gyanús volt neki ez a katona, most meg különösen furcsa. Miért örül ez annak, hogy a magyarok tönkrebombázták az egész vidéket?

— Valami szabotáló vagy? Vagy kém? — kérdezte csöndes borzongással.

Az idegen ránézett, majd lehajolt hozzá:

— Nem. Vengerszki vagyok, magyar repülő. A gépünk belekeveredett egy rettentő robbanásba. Egészen váratlanul találunk el a robbanószer-raktárt, az légberöpült és mi nem számítottunk rá. Egészen más épülettömböt jelöltek meg a térképeink lőszerraktárnak. A légnyomás elkapta a gépünket, elszakította és

én nem tudom, mi történt a pajtásaimmal. Én még tudtam ugrani és az ejtőernyőm kinyílt, ennyi az egész.

— Vengerszki vagy? — hüledezett a lány. — Téged darabokra szednek, ha megtalálnak.

— Nem fognak megtalálni — nevetett a magyar repülő. — Te nem árulsz el, úgy-e?

— Én? — döbönt meg Natasa. — Lehet, hogy nem.

— Biztos, hogy nem. Csakugyan jelentkezhetném valami katonai parancsnokságon, de fogságba kerülnék. Ezt se akarom, Natasa. Elcsavargok valamerre, eljutok valami repülőterig, aztán megpróbálom, el tudok-e lopni egy gépet? Hazamegyek vele. Nem vagy éhes, Natasa?

— Egy kicsit. De errefelé nincs semmi, se kenyér, se más ennivaló.

— A zsebemben van. Kóstold meg, ez magyar kenyér.

Csak egy törésnyi volt. A lány áhitattal ette és bámult, míg az idegen őt nézegette.

— Szverdlovszkban láttunk ilyet valahol, egy kirakatban — mesélte —, sok évvel ezelőtt. Akkor nem tudtam, micsoda lehet? De az édesanyám azt mondta, valamikor régen, Charbekben is ilyen volt a kenyér. Akkor még a fehér cár uralkodott és nyomta el a szegény népet. Mit nevetsz, Szasa?

— Ilyen kenyérrel nyomta el, úgy-e? És fölszabadultatok. Most szabad lett éhenhalnotok és fehér ukrán kenyér helyett szalmalepényt esztek, láttam. Látod, Natasa, mi azért bombázunk és azért verekszünk most, hogy ezentúl nektek is ilyen kenyér jusson. Ezért kergetjük el felőletek a vörös hóhéraitokat. Hát elárulsz?

— Nem, nem. Ha ti is jót akartok nekünk. De mások észrevesznek, ha ebben a ruhában maradsz. Seholsem bujkálhatsz közöttünk így! Még a kék-sárga jelvényes ukrán fölkelők is a mi ruháinkat hordják.

— Tudom. Majd én is szerzek ilyen ruhát, Natasa. Félek, hogy nagyon rongyos lesz és nagyon piszkos, de hát ezen nem segíthetek.

— Nemcsak rongyos lesz, de véres is, Szasa. Itt csak halottól szerezhetsz ruhát, hisz még az élőknek sincs mindegyiknek. De sok a halott arrafelé, a mezőkön. De szovjet-egyenruhát is kapsz, sok katona hal meg a tankokban, meg az ágyúknál, amikor lefordulnak a magas útról!

— Nem, nem kell a szovjet-egyenruha. És ha van szappanod, kimossuk.

— Szappan nincs. Nem is volt.

— Mivel mostatok eddig? És mivel mosakodtatok?

— A mosáshoz szürke port használunk. A szverdlovszki gyárakban csinálják. Aki mosdik, annak elég a víz is, de nem sűrűn használják ezt se.

Az idegen hallgatott. Ismerte Ukrajnát. Ezek a keleti szláv népek sose voltak valami rajongói a tisztaságnak, de közülük még az ukrán volt a legkevésbé piszkos. A szovjet ebben is elérte a teljes egyenlőséget. Lám, ez a kis Natasa gyönyörű szőke lány lenne, ha a ruhái nem lennének szörnyűségesek! Ugy látszik, a szverdlovszki szürke por nem valami elsőrangú mosószer.

Natasa csodálkozott. Ki mosdik minden nap? Aztán sürgetni kezdte a repülő, hátramutatott a távoli mezőségekre:

— Menjen arrafelé, itt nem ismerik az idegen katonai ruhát és ott csak menekülő tömegek járnak. Keressen ki valami halottat, akinek a ruhája körülbelül megfelel magának, hozza ki a tömegből. Azt hiszik, valami hozzátartozója. És jöjjön ide, itt felöltözhetik.

— Jó ötlet. Megyek. Megvársz?

— Meg.

A magyar repülő elindult. Natasa utánanézett a csillagfényben. Különös ember, jó szaga van a tisztaságtól, mint azoknak a nagyon magasrangú szovjet-tiszteknek, akikkel ő csak nagynéha találkozott. A gépe darabokra szakadt a robbanásban, ő mégis le tudott jutni a földre. A lány azt bámulta benne, hogy ez a fiatal ember semmi rémületet nem mutatott. Nevetett, mókázott vele és máris azon törte a fejét, hogyan juthatna vissza megint a magyarokhoz! Nem így képzelte el a rettenetes ellenséget, akiről eddig az volt a hír, hogy szovjetgyerekek vérének issza.

III. FEJEZET.

A CSODATEVŐ SAPKA.

A repülő nekivágott a sötét mezőségnek. Hamarosan tájékozódott a morajló zúgás után. Végre elérte a menekülők útját. Szinte megdöbbenve bámulta egy darabig.

A gépen felülről nem volt ilyen rettentő ez a futás, bár nagyon jól látta. Az is valószínű, hogy azóta ugyancsak megnőtt az áradat. Most már több verszt szélességű lehet. Sajnálta, a szovjetbiztosoktól és a GPU embereitől halálrémített emberek tízezreit. Mind szépen otthon maradhattak volna, teljes biztonságban! De rohanniuk kell, elhagyni mindenüket, mert a Szovjet nem akarja, hogy az ellenség lakott területeket foglalhasson el!

— Meddig megy ez? — kérdezte. Az egész szovjetnépség nem költözhetik ki Szibériába! Előbb-utóbb megtorpan ez a rohanás és akkor éhenvesznek a százezres menekülőcsordák. Vagy éppen ezt akarják? Ha elpusztul a Szovjet, vesszen vele minden?

Lassan közelített, de senki sem törődött vele. Rogyadozó léptekkel tolongtak öregek, asszonyok, gyerekek, taszigálták egymást, a fejük lógott, kiszikkadt szájukból kilógott a nyelvük. Itt ugyan nem kell tartania attól, hogy fölismerik az ellenséges egyenruhát és elfogják őt! Betolakodott a tömegbe és indult velük.

Hamar észrevette, hol hálnak meg a lerogyó emberek. Ott mindig kavarodás kerekedett, aztán vad dulakodás, verekedés. Egy asszony holtteste közelébe jutott és megborzadt, alig volt rajta valami ruha, a többi letépték róla, ellopták. Most már megértette, miért van a dulakodás a körül, aki összeesik? Kifosztják a haldokló pillanatában! De látott olyan esetet is, amikor a fosztogatókat is a talpa alá kerítette a rohanó emberáradat és letaposta a kifosztott holttestre, összetört csontokkal. Végül belátta, hogy képtelen ilyen szerencsétlen halottak kifosztására! Hiába jött, kifelé kezdett iparkodni a szörnyűséges szagú tömegből.

Egyszerre érezte, hogy valaki megragadta a vállát és szembe fordította. Állati vadságú arcba látott, kócos haját ellenzős sötét-kék vászonsapka fedte, de a sapkán ott volt a szovjetsillag. Valami szovjetfickó! gondolta és hátranyult az övéhez, a kis szuronyért.

— Vengerszki! — hallotta a rekedt kiáltást. — Tovarisek! Vengerszki repülő!

Az idegen szuronya belecsúszott a szürke vászonruhába az ordító rekedt ember mellén. Érezte a repülő, hogyan rogyan meg ellenfele, ekkor hirtelen átkarolta és kifelé hurcolta a tömegből. Szinte hihetetlennek tetszett előtte, hogy senki sem törődik velük, rájuk se néznek, a rekedt kiáltásra se tekintett senki feléjük. Löktek, taszították őket, az idegen mégis csak cipelte, vontatta a megtörteszemű szovjetistát. Mikor aztán azzal kevésbé szoros tömegbe ért, érezte, hogy árulója már nem is áll a lábán, összerogyna és elterülne, ha ő nem vinné a karján.

Átölelte az embert, úgy sodorta még kijebb. Ötperces vad küzdelem után kijutottak. A repülő a szabad mezőn fölkapta a halottat, vitte. Utána se bámultak.

Egy bokor tövében megvizsgálta a halottat. Pártkönyvet talált nála, igazolásokat Gregor Trifunovics Vjarov névre. Nehéz szívvel vált meg magyar egyenruhájától, de nem habozhatott. Csak az igazolását és a pártkönyvet tartotta meg a halott írásából, fölrántotta lötyögő nadrágját, a zubbonyát azonban csak a karjára vetette. Egyenruháját beásta a bokor alá, aztán rohanva indult arra, amerre Natását sejtette.

A lány összerezsent, amikor meglátta. De rámosolygott csodálkozó szemmel.

— Ti hány ruhát viseltek? — kérdezte.

— Az ingemet nézed? Ez nem ruha! Nálatok nem viselnek ilyet?

— Senkinek sincs. Minek ez?

Igaza lehet a lánynak, a megölt szovjet megbízottan se talált inget a repülő, semmiféle alsóruhát.

— Hol van erre felé víz? Patak? A zubbony véres, nem akarom így fölvenni.

— Nagyon kényes vagy, burzsuj! Itt az erdő alatt vannak mocsarak. Vizesen veszed föl?

— Inkább úgy. Gyere, mutasd a mocsarat!

Jól kimosta a szakadt zubbonyt, kicsavarta, rázogatta a gyöngye szélben, majd magára kapta. De Natasa megkapta a kezét.

— Ez ostobaság. Ha megtartod az ingedet, mindenki azonnal észreveszi rajtad, hogy idegen vagy.

A repülő igazat adott neki. Fanyalodva dobta le ingét és a testére húzta a nedves zubbonyt Natasa észrevette a repülő katonai övét egy pillanatra, bár a nadrág különben jól fedte. Megkérdezte, mi az?

— Az övem. Induljunk.

Azt már nem mondta meg, hogy az öv tartja a jó kis szuronyt, aminek máris igen nagy hasznát vette, a nadrág hátsózséjében

pedig ott lapul a revolvere. Natasa futni kezdett mellette, az idegen nagyon hosszúakat tudott lépni.

— Azt hiszem, még sokáig kibirom — mondta a lány. — Ha át tudnánk jutni a katonaságon dél felé, akkor talán kevesebb menekülővel találkozunk!

De a repülő hamar tisztában volt azzal, hogy az elvonuló rendetlen csapatokon sose vághatják át magukat! Árkon-bokron át siettek kelet felé. A lány még megkérdezte, honnan van az, hogy Szasa ennyire jól tud oroszul?

— Megtanultam, — nevetett az idegen. — Nálunk is vannak oroszok, még a régi cári hadsereg menekültjei és szívesen tanítanak, ha megfizetjük őket. Ti, ukránok, valamivel másképen beszéltek, de azért megértelek.

— Mi nem vagyunk ukránok!

— Majd azok lesztek. Gyere, Natocska, ne okoskodjál!

*

Hajnal felé a távolban kis, szalmafödeles kunyhót pillantottak meg, egyenesen arra tartottak. Natasa megdöbbsent.

— Elfognak. Igazolnod kell magad, tovaris!

— Van igazolványom — mondta az idegen. — Még pártkönyvem is van, ne félj! Téged is meg tudlak védeni.

Elhagyatottnak látszott a kunyhó, de amint betaszították rozszant ajtaját, négy szovjetkatonára ugrott föl a földről, ahol nyugodtan heverésztek. A katonák azonban támadás helyett tisztelegtek a repülő előtt és az észrevette, hogy kék sapkájának a csillaga szerezte neki ezt a megtiszteltetést.

— Dobroje utro, tovaris!

— Jó reggelt! Pihentek?

— Egy kicsit. Aztán indulnunk kell, jelentkeznünk az ezredünknel!

— Pihenjete tovább! Mi is azért jöttünk, ez a lánytestvérem.

A katonák hunyorgó bámulattal nézegették Natasát, aztán visszaheveredtek. A repülő nem feküdt közéjük, hanem fölmászott a szalmatető alá Natasával és felhúzták a létrát, amelyen feljutottak. Még hallotta, hogy lent a katonák nevetnek.

— Most aludd ki magad, Natasa, én nem vagyok álmos. Csak szeretném látni, mi lesz? Ebben a kavardásban nagyon nehéz lesz eljutnunk Dnyepropetrovskig.

Natasa gyöngén elsikoltotta magát és ujjával rámutatott a repülő sapkáján a vörös szovjetszillagra.

— G. P. U.! — olvasta le a rávarrt sárga betűket.

Szasa lekapta a sapkáját és megnézte. Mosolygott.

— Most már értem, a sötétben nem is vettem észre. Hát akkor most GPU-parancsnok vagyok, úgy-e? Attól tartok, sok dolgom lesz odabent a belső Oroszországban. No, aludj. Igazán nem kell félned, amíg egy csekaparancsnok vigyáz az álmodra!

Natasa rámosolygott és elaludt, erőt vett rajta a nagy fáradtság. A repülő elgondolkozott. Leült egy gerendára. Eddig minden tűrhetően ment. Ez a kislány is nagy segítsége, hiszen ez mégis

jobban ismeri a belső viszonyokat a szovjetben, mint ő. Odalent a katonák nyilván szökevények, velük nem lesz sok baj.

Kimászott a szalmatetőre és körülnézett a tájon.

Sivár, kiégett mezőség mindenfelé, végzetlenül szomorú, egyhangú vidék! Nagy távolságban észak felé vonatok álltak egymás mögött mozdulatlanul. Ujra mosolygott. Ezeket a vonatokat a magyar bombázók állították meg így. Összerombolták a kelet felé vezető hidakat! Hetek telhetnek el, amíg újra megindulhatnak. És akkorra már más vonatvezetők fognak ülni a gépekben!

Sajnálta három bajtársát, akik nyilván az életüket veszítették a robbanásban. Derék fickók voltak, mindig készek a halálra és a győzelmekre. Mind a négyen tudták, hogy nemcsak a szovjet ellen küzdenek az orosz rónák felett, hanem harcolnak a magyar földért, amelyeket végzetesen fenyegetett már a szovjetbetörés. És tudták, ezektől a csatáktól függ, mennyire szabadulhatnak föl a még ellenséges uralom alatt levő magyar földek!

Messze nyugaton füstfelhők terjengtek, a szovjet gyujtogatt! Így menekülnek az öngyilkosság örökségébe a gyógyíthatatlan betegek!

De másképpen képzelte el Ukrajnát, a világ legtermékenyebb területét! Tönkretette húszévi szovjettrabság, nyomorúság, szenvedés mindenfelé. És az itt élő lakosság alig érti, hogy másképpen is lehet! Az óriás, modern szovjetépületek körül mindenütt sárkunyhók, piszok, betegség, rothadás. Utak sehol, semerre, az elhanyagolt sínek és vasuti épületek alig érik meg azt a bombát, amellyel légbe kell röpteni őket!

Ez a kunyhó éppen a közepén volt annak a széles sávnak, amelyet szabadon hagyott a menekülők áradata, hogy távol maradjon a katonaság visszavonuló útjaitól. Dél felé a szovjethadsereg menekült hanyatthomlok, torlódott és rombolva, pusztítva hátrált még mindig. Kelet felé azonban hatalmas, csillogó vízfelület ragyogott föl — valami nagy tó, vagy mocsár. Hát ezért nem tartottak errefelé a menekülők!

Dél tájban meglepetve látta, hogy a négy szovjetkatonát kirúgott a házból és harsány nevetgéléssel indult el keletnek, a mocsarak felé. Futottak. Szasa orrát savanykás füstszag ütötte meg, erre gyorsan visszabújt a padlásra és körülvizsgálódott. Egy szerre fehér füstelhám csapott föl, rögtön rá láng lobbant föl a padlás lejárójában.

A katonák felgyujtották a házat! De miért? Hiszen akár napokig itt lehettek volna bántatlanul! Fölrázta Natását, aki azonnal talpra ugrott.

— Ég a ház, Szasa! Le kell ugranunk! Hol vannak a katonák?

— Azok gyujtották ránk a házat, azt hitték, mélyen alszunk. De miért?

— A csillagodért, Szasa. Itt mindenki gyűlöli a GPU embereit, ha fél is tőlük.

— Várj. Én leugrom kint a tetőről, aztán elkaplak odalent. Ki kell bújni, itt már lehetetlenség a lejutás. Az egész szoba lángban áll!

Kimásztak a szalmafedélre, a repülő leugrott, aztán kitárta a karját. A lány lehemperegett, könnyű volt elkapnia. Talpra állí-

totta. Pillanatokkal később egyetlen lángkoszorú volt a szalmafedél. De Szasa berohant, élelmiszert akart még felkutatni, Natasa hurcolta vissza.

— Micsoda ostobaság ez? — kérdezte a lány felháborodva. — Hát te azt hiszed, van erre felé egyetlen ház, ahonnan élelmiszert lehet szerezni? Csak a szovjetboltokból kaptunk mi is.

— Se csirke, se disznó, se tehén sehol?

— Nagyon kevés volt, itt-ott. De azokat már régen megették a katonák. Még töreklepény sincs.

Szasa elgondolkozott. A ház lobogva égett, reménytelen kísérlet lett volna az oltása, bár nem nagy messzeségben volt tőle a nagy mocsár. Azt se érte meg, hogy a menekülő katonákkal harcba keveredjék érte, ezek a mocsár felé futottak és nyilván megtámadták volna a GPU-biztost, ha eléjük kerül. Natasa szorongva hallgatott mellette, amíg a repülő meg nem veregette a képét.

— Szép kislány vagy te, Natocska. De szörnyen piszkos. Nem fürödnél meg abban a tóban ott később?

— Nem, nem, — borzongott a lány. — Én nem is vagyok piszkos. Minden tíz napban megfürdök, az elég. Más havonta se fürdik. Ha nagyon tiszta lennék, azt hinnék rólam, burzsuj vagyok.

Ezt már megértette Szasa. És savanyú képpel mondott ő is búcsút a fürdésnek, sűrű mosdásnak, borotválkozásnak addig, amíg ebben az elátkozott óriás országban bujdosik! Kézen fogta a lányt, lefutottak a szikrákat vető, lobogó lánggal égő háztól a mezőségre. Messze kellett elkerülniök most már a mocsarat, hiszen a szőkevények ott puskákkal várhatták őket!

Először megközelítették a katonai visszavonulás útját, ez volt még aránylag a legjobb, legrövidebb út kelet felé. De a repülő mindjárt látta, reménytelen minden kísérlet, hogy átjusson rajta, vagy hogy a katonák közé keveredjék. Elvadult, embertelen arcok meredtek feléjük a katonasüvegek alól, rémület, elkeseredettség áradt felőlök. Folyton ropogtak a puskák, csattantak a revolverek, bomladozóban volt minden fegyelem és rendezettség. Tiszteket lőttek le és altisztek gyilkolták halomra a lázongókat. Az út melletti árkok már tele voltak lefordult, összetört ágyukkal, autókkal, páncélosokkal.

Mikor aztán lövöldözni kezdett rájuk egy páncélos legénysége, elfutottak a veszedelemes út közeléből. Itt vége mindennek!

*

Késő délután bejutottak a menekülő lakosság útirányába. Jobb híján Szasa csatlakozott a menekülőkhöz és nem eresztette el Natasa kezét. Futottak a tömegben árkon-bokron keresztül. Anyák cipelték a hátukon a gyerekeiket, visító apróságokat védett a tolongásban néhány megrokkant külsejű, halálsovány ember. Sehol semmi szekér, ló, vagy egyéb taligaszerű alkalmatosság.

— Mindent elvittek a katonák, — magyarázta Natasa halkan.

Este lett, kigyúltak felettük a csillagok. Szasa megbórazadt.

— Hát ezek sohasem állanak meg? Nem pihennek? Sohasem kell aludniuk? Nem esznek?

Natasa vállat vont.

— Nincs rá idő, se hely. Láttad, hogy GPU-emberek vannak

köztük, azok hajszoják őket mindig előre. Aki elfáradt és nem bírja tovább, az meghál.

Szasa nagy elégtételt érzett magában. Ő legalább megölt egy GPU-vérebet! Az áradatban mindig azon dolgozott, hogy egyre beljebb kerüljenek, át akarta verekedni magát a tulsó oldalra. Túljutni ezen az embertengeren! De éjjél tájban motorok berregése harsant föl a tolongók felett és egyszerre elvesztette az eszét a tömeg.

— Vengerszki repülők, — sikoltott Natasa. — És most nincs hely, ahová le lehetne húzódni. Szasa, most meghalunk!

— Dehogyan halunk, — rázta föl a rogyadozó, ijedt lányt a repülő. — A magyarok egyetlen bombát se dobhatnak menekülő polgári lakosságra, Natocska. Ne félj! Iparkodjunk tovább!

Mindenütt harsogott a menekülő emberáradatban a GPU-em-berek kiabálása.

— Mindenki megáll! A földre! Lelőjük, aki meg nem áll!

Lassan torlódott, hullámozott az emberáradat, néhol csattantak a revolverek. De Szasa megértette, itt a legjobb alkalom. Szinte fölkapta a lányt és végigtörte magát a tántorgó, megálló tömegen. Hátról kezdtek meg a földreterülést, igen lassan ment a dolog. És Szasa tudta, még nehezebb lesz majd a fölkelés! Ezek a halárafáradt emberek inkább agyonveretik magukat, mint hogy még egyszer fölkeljenek és folytassák ezt a halálrohanást!

Egyszerre elhúzott fölöttük az első magyar gép. Vadász volt, úgy ment, mint a villám. Mögötte oldalt még két repülőgép harsogott végig az égen.

A menekülők azonnal elterültek a földön, nem is kellett hozzá a GPU-biztosok revolvéré. Csak Szasa volt biztos a dolgában. Magasra emelte Natasát, lépkedett, rohant az embereken keresztül. Már látta az emberáradat szélét, csak pár ugrás!

Ekkor fölbukkant előtte egy GPU-jelvényes sapka, meg egy kéz, revolverrel.

— Kutya! Hát nem érted, hogy... — ordította feléjük.

Szasa látta, hogy lövésre készül, még egyet ugrott feléje. A lány a karjaiban volt, mást kellett kitalálnia. Repülőbakancsos lábával egyszerűen lekaszált a GPU-biztost, az oldalt bukott és revolvere a levegőbe sült. A repülő csak egy pillanatra állt meg, ledobta a lányt és rettentő csapást mért az elbukó csekalegény átlára.

Aztán fölkapta megint Natasát, ugrált tovább. Tudta, hogy elnémitotta jó időre a terrorlegényt. Megint senki sem törődött velük, se azzal, mit tett. Fölöttük már a magyar bombavető motorjai harsogtak, de bomba nem esett közéjük.

Mikor túljutottak a földön fekvőkön, Szasa csak futásközben vette észre, hogy a mezőség szélén hatalmas meredek táton. Mielőtt azonban elérte volna a szélét, két csekafiú ugrott eléjük. Ezek már jobban látták, észrevették Szasa sapkáján a jelvényüket.

— Elfogtad? Lődd le, tovaris, mit kínlóddol vele! — kiáltották feléje.

— Dnyepropetrovskba kell vinnem. Szovjetérdek! — rikkan-

tott vissza a repülő és legurult a meredeken, maga előtt gördítve Natását.

Nem lőttek utánuk, elhitték, bár utánanéztek.

Véresen, zúzottan kerültek le a meredek lábához, de ott mégis egymásra nevettek. Megmenekültek végre!

IV. FEJEZET.

NATASA ÚJ ÉLET ELŐTT

Alekszandrijánál érték el a dnyepropetrovszki vasúti vonalat.

A hosszú vándorlás és menekülés alatt Natasa nap-nap után jobban csodálta Szasát. Mennyire értett mindenhez, mennyire nem félt semmitől! Ő szerezte meg az élelmet mind a kettejüknek, ő értette jobban az utat. Szasa nevetett a lány bámulatán, hiszen a magyar repülőközpontokban olyan pontos térképeit tanulta meg Ukrajnának, hogy a nagyobb városok felé behúnyt szemmel is eligazodott volna. És az is nagy mulatságára volt, hogy Natasa az ő kedvéért egyszer titkon megfürdött! A lány csak akkor vallotta be az elképesztő dolgot, amikor visszatért a patak mellől.

Sűrűn érkeztek és indultak vonatok az alekszandrijai állomásról. Különös állomás volt ez is, mint minden a szovjetben. Már ott is jártak akkorra a magyar repülők, de a szovjettanácsok nem tartották fontosnak az állomási és raktárépületek rendbehozását, föl-építését, csak a váltókat, síneket építették újjá. Szalmakunyhók végtelen sora állt a sínek mellett, itt voltak most a raktárak, itt lakott az állomás személyzete. Városnagyságú romhalmazok mutatták a helyet, ahol valamikor Alekszandrija óriás pályaudvarának épületei ragyogtak, Kremencsug és Agyessza felé itt csatlakoztak a vasúti vonalak a dnyepropetrovszkiakhoz.

Szasa és Natasa messze megelőzték a menekülők százezreit, itt mégse volt már semerre utasforgalom. Csak katonai vonatok jöttek-mentek, olyan lassúsággal, mint a csiga. A repülő eltöprengett azon, hogy sehol sem lát sebesültszállító vonatokat, de aztán rájött, miért? A vasúti vonalak már kizárólag a harcoló katonaságnak kellenek, a sebesültek legnagyobb része úgyis magyar, meg német fogságba jut, így el van látva, a többit meg taligákon, ökrösszekereken cipelgetik a frontok mögött. Természetesen, így a legtöbb sebesült menthetetlen lesz, mire beér valami orvos elé. Natasa azonban nem talált ezen semmi hibát.

— Az orvosok — legyintett. — Ugyis megölnék mindenkit, nem értenek semmihez. Háromféle orvosságot használnak, meg háromféle kést, ez a tudományuk.

— De hiszen híres szovjet-orvosokról hallottam, — ellenkezett a repülő.

— Lehet, hogy vannak ilyenek is. De azokat elviszik a városokba, egyetemekre. Mi úgy félünk az orvostól, mint a haláltól, bátyuskám.

Ültek a töltések mellett, bámulták a vonatokat, várták a jó-szerencsét. Este is kivilágítatlanul, lámpák nélkül indultak, jöttek-mentek a vonatok, teli elkeseredett képű katonákkal, igazi belső

oroszokkal. Ugy látszik, a szovjet a végére ért legjobb katonaaanyagának, az ázsiai kalmük, mongol és turk népeknek, amelyek vitéz vadsággal és halálraszántsággal verekszenek!

Egy lassan mászó vonatról lekiabáltak nekik a katonák:

— Mit bámultok, tovaris? Gyertek velünk!

Szasa eleinte nem merte ezt megkockáztatni, de Natasa később rábeszélte. És a repülő is bízott abban, hogy a GPU-jelvénye talán elég lesz a legszükségesebbekhez, ha a katonák erőszakoskodni próbálnak. A harmadik kelet felé tartó vonatra felkapaszkodtak menet közben, kényelmesen tehetők. Tönkrevert szibériai csapatok haladtak rajta Dnyepropetrovszkba, hogy újjárendezzék őket, meg kiválogassák közülök, kiket lőjjenek főbe. A katonák fásult egykedvűséggel tűrték mindent, annyira tönkrementek idegben és erőben.

Csak a lépcsőm jutott hely nekik, de ez is elég volt. Később egyre gyorsabban haladt a vonat, itt már egymásba kellett kapaszkodniuk, hogy le ne röpüljenek. Csak a repülőktől összerombolt és újjátákoltt síneken lassítottak megint.

Réggel lett. Forró nap sütött rájuk, égette őket. Szembe velük a másik sín páron mindig újabb katonavonatok jöttek, óriás ágyúkkal, amiket néha két-három vasúti kocsi cipelt. Rengeteg tank állt a kocsikon, ezen már nem csodálkozott Szasa. Az itteni utakon bizony hetekbe került volna, míg a frontig eljuthatnak a páncélosautók.

Délelőtt Szasa olyat látott, amit már régen.

— Délibáb! — kiáltotta Natasának. A távolban reszketett a forró levegő és karcsú, fehér minaretek tornyai úsztak lefelé fordultan az égen. A Krimvidék valamelyik tatár városának a képét varázsolta ide a délibáb!

Még nem volt tizenkét óra, amikor óriás épületek, gyárkémények jelentek meg a látóhatáron. Balfelől feltűnt a Dnyeper óriás, széles víztükre, tele rozzant, piszkos hajókkal, meztelen matrózokkal. Közeledtek Dnyepropetrovszkhoz. Egy külső, félig romokban heverő pályaudvaron állt meg a vonat. Itt Szasa és Natocska leugrottak. A pályaudvari őrség tisztelgett Szasa GPU-jelvénye előtt, meg se állította őket.

Az állomás előtt nem voltak bérautók, se kocsik. Csak két csúf, vöröstarka villamos állt menetkészben. Szasa visszarántotta a lányt, aki nekiindult a villamosnak.

— Egy kopejkánk sincs, — figyelmeztette.

— De ott van a GPU-jelvényed, bátyuskám. Ezzel szabadon mehetünk, ahová csak akarod!

Fölszálltak. A kocsivezető tisztelgett és a repülő megnyugodott. Odabent förtelmesen rongyos és tetves asszonyok üldögéltek az indulásra várva. Folyton vakaróztak és ismeretlen nyelven hadartak. Szasa borzongva húzódott messze tőlük. Aztán dőcögni kezdett a villamos, vitte őket Dnyepropetrovszkba.

— Hol találod meg Fjedor Fjedorovicsot?

— Nem tudom, Szasa. Fáj a szívem.

Szasa két nappal később elborult arccal üldögélt a Sztalin-téren. Sok oka volt a búsongásra. Körülkémelte a dnyepropetrovszki repülőteret és megállapította, hogy rettentően őrzik. Még a szovjetsillagos GPU-sapka sem volt elég arra, hogy a katonai körök megtűrjék a repülőállomás közelében, elzavarták, mintha egyszerű kulák lett volna.

Igy pedig semmi reménye sincs arra, hogy belépőzzék és elinduljon valami jó szovjetgépen hazafelé! Jobban is szeretne volna, ha valami kisebb repülőtérenél kísérletezhet, ott mégse figyelnek ennyire. Aztán a front is egyre közeledik Dnyepropetrovszkhhoz, ezentúl még jobban ügyelnek.

Eppen a bajtársai tették lehetetlenné, hogy könnyen elmenekülhessen. Három nappal ezelőtt magyar vadász- és földérítőgépek látogatták meg Dnyepropetrovszkot, néhány bombát dobtak le a repülőterre és foszforos lövedékekkel végigpuskázták azt a tizenhat gépet, amely indulásra készen állt a földön. Négy gépet még be tudtak vontatni biztos helyre a szovjetkatonák, de a többi felgyült és elpusztult.

Szasa hirtelen határozott. Nincs más út, beljebb kell menni a szovjetköztársaságok területére. Furcsa dolog, de a repülőnek innen annál könnyebb a kijutás, minél messzebb jut a határtól!

Most még meg kell várnia Natasát, ha eljön. Itt adtak találkozót a búcsúzáskor, este hatkor már itt is lesz a kislány, lehet, Fjedorral és a három kis gyerekkel. Fjedornak semmit sem szól arról Natasa, hogy ő ellenség. A lány ismerte a bátyját, talán még mindig a régi szovjetörjüngő, okvetlenül elárulná őt! Natasa csak annyit mond neki, hogy Gregor igen derék GPU-ember, aki segítette őt eddig!

A repülő fanyarul mosolygott.

Tegnap, amikor megközelítette a repülőteret, úgy volt, hogy többé sohase láthatja Natocskát. Amint megszerzi a gépet, azonnal útnak indul vele hazafelé, Kolomeába. De nem lehetett. Szasa várt és kukoricalepényt majszolt, amit már negyedszer kapott a Szovjet-élelmészeti boltban Gregor elvtárs pártkönyvére.

*

Natasa ugyanekkor dideregve állt a nagyhatalmú szovjetbiztos előtt. Szorongatta kendőjét és vacogott a foga, a széles, vörösképu, nagybajuszú ember pedig beszélt.

— Ostoba nő! Rádparancsolhatnánk, aztán a falhoz állíthatnánk, ha ellenkezel! Magad is azt mondod, Fjedor Fjedorovics, a bátyád, jó szovjetlegény. Ő is azt mondaná neked, tedd meg és örülj, hogy alkalmasnak talál a szovjet ilyen nagy célokra. Buta vagy, de kitaníttatunk arra, ami kell. Ugy élsz, mint aranyhal a vízben. Vagy sose láttál még aranyhalat.

— Nem láttam, tovaris, de nem is akarok. Nyatecskát főbelőttek, mert kifogott egy halat Charbekben, a mi városkánkban.

A vörös ember vigyorgott.

— A szovjet állami halastavaiból nem is szabad, Natocska. Az kell a szovjetnek, az államnak! Az igazi szovjetember tisztában van azzal, hogy semmi sem az övé. Mindent megkap a szovjetállamtól, de mindennel neki is tartozik. Ezt megérted, úgy-e.

— Meg.

— Nohát. Neked nincs másod, mint a szépséged. Nem hallottad még, hogy szép lány vagy? Nem? Furcsa szerzetek lehetnek a charbeki legények. Nem baj. Így még jobb. Hát értsd meg, Natocska, a te szépséged is a szovjeté, annak kell fölhasználnia a maga céljaira. Még szebbé tesziünk, aztán útnak indítunk. Te fogod kikémlelni a szabotálókat, a szovjet ellenségeit, a kémeket, meg azokat, akik idebent forrongásokat szítanak. Nem lesz sok dolgod, csak sorba felhívod rájuk a helybeli GPU figyelmét. Nem ismersz senkit a GPU-ból?

— De igen, egy biztost. Nagyon derék ember.

— Ugy-e? Hát beleegyezel?

Natasa szorongott, rágt a kendője csücskét, nyöszörgött.

— Fjedorral szeretnék találkozni, tovaris. Azért jöttem Dnye-propetrovskba, amint tudod.

— Fjedort nem tudjuk neked előkeríteni, — kiáltott most már türelmetlenül a népbiztos. — Ki tudja, hol csatangol? És a dolog sürgős. Ha nem megy szépszerével, majd rákényszerítünk. No? Szólsz?

— Én nem tudom, — sírta el magát Natasa. A vörösképi biztos erre vigyorogva nyomott meg egy csengőgombot és az előtte levő gyümölcsöstálat Natasa elé tolta.

— Egyél. Ne félj tőle, az a sárga dolog ott a barack. Sose etted? Kóstold meg.

Natocska halálrasszántan harapott bele az egyik sárgabarackba és a képe megenyhült. Édes volt a gyümölcs, a lány sohase kapott még ilyet. Ringlószilva, óriás őszibarack is mosolygott rá a tálon, Natasa félénken, de egyre határozottabban eddegélt és arca ragyogott a gyönyörűségtől. Alekszej Prifun biztos vastag szemöldökei alól egyre figyelte.

— Látod, egész életedben ilyen dolgokat ehetsz, ha teljesíted, amit kívánunk tőled. Olyan szagos lesz, mint az az ikon, amit úgyis tudom, hogy még mindig dugdostok odahaza.

— Nem dugdosunk szentképeket, Fjedor nem túrná!

— Ugyis jó, még jobb. Hát most, Natocska, én átadlak másoknak, akik majd kihámozzák a szépségedet a piszok alól. Eredj, Natasa! Légy jó szovjetlány, neked is jó lesz úgy!

Két cifraruhás vén banya állt már ekkor a biztos asztala előtt, Natasa mindig ilyeneknek képzelte a vasorrú babákat a mesék után. De az asszonyok ránevettek, integettek neki és Prifun biztos feléjük tolta őt. A lány aggódva indult el velük és Alekszej biztos nevetett utána.

— Szegényke, még nem is tudja, milyen kínzás vár rá! Szappannal fogják megfürdetni! És a charbekieket ki lehetne kergetni a világból egy kis darab szappannal!

*

Natasa elé ennivalókat tettek: húst, édességeket. A lány majszolgatta, a feje egészen kábult volt. Közben dolgoztak rajta a vénasszonyok, fésülték, göndörítették, munkába vették a kezét, lábát. Natasa életében először érzett olyasfélé, mintha szégyenkezne.

Gondolkozott. Azt hitte, egyszerre a mennyországba került, nem tudni, miféle okból? A vengerszki repülő is olyasmit mondott neki, hogy nagyon szép lány. Mi az? Hiszen a szovjetben senki se beszélt eddig arról, hogy valami nő szép. Annyit tudott: a nő arravaló, hogy gyerekei legyenek, katonák, meg munkások és munkások a szovjet számára. De előbb be kellett iratkoznia valakivel a házassági könyvbe. Ha a férfi megunta, egyszerűen kiíratta magát. Váltak, újra lehetett kezdeni mindent.

Prifun biztos szerint nem így lesz. Csak arra kell vigyázni, hogy kedves legyen ahhoz a férfihoz, akit kijelölnek neki. A legszebb kémelhárítónők Ukrajnából kerülnek ki a szovjet szolgálatára, mondta a biztostovaris. Semmi másra nem kell a nő szépség!

Nagy út volt eddig. A dnyepropetrovszki nagy állomás előtt váltak el egymástól Szasa és ő. Elbúcsúztak. Szasa megveregette a képét, megbeszélték, hol fognak találkozni ma este. Két napja maradt, hogy megkeresse Fjedort ebben az óriás városban! Rengeteg Fjedort talált, de egy se volt az ő bátyja. Bógott az utcákon, tereken, végre elfogták, mert gyanúba vették.

Hiába mondta el, honnan való, kit keres, a cseka emberei egyre furcsábban bántak vele, összemorogtak, tanakodtak. Csak később derült ki, mennyire feltűnt a ravasz GPU-legények előtt a lány szépsége. Körömmel, lábbal és ököllel menekült ki közülük, de újra elfogták. És akkor már nem nyúltak hozzá. Telefonok csengtek, aztán idejutott, Alekszej Prifun szovjetbiztos elé.

Késő este aztán a vénasszonyok elvitték a lányt megint a biztos elé.

— Szapriszti! Jól kivakartátok!

Prifun kétszer is körüljárta a lányt, aztán intett az asszonyoknak, akik kisurrantak az ajtón. A népbiztos most a lányhoz közelített, megállt előtte és megsodorta vastag bajuszát. Natasa Sztalinra gondolt, ez a biztos nyilván őt utánozta rettentő bajuszával!

— Gyönyörű vagy, Natocska. És én fedeztem föl, milyen szép vagy, tudod?! Hát ezért már jár nekem valami. Ugy-e, okos leszel?

— En nagyon buta vagyok, tovaris — dadogta Natasa. — Aztán meg vár valahol Fjedor és agyonver.

— Dehogyan ver! Örül, hogy a szovjet szolgálatába léptél! Fjedor is bekerül a pártba, ha egy szót szólok érte, nem lesz többé semmi bajotok.

Egyszerű kék orosz ruhácska volt Natasán, a lábán pedig selyemharisnya és kicsi bőrcipő, aminőt még nem is látott soha. De maga is csodálkozott, amikor belebámult a biztos szobájában elhelyezett óriás tükörbe, azt hitte: tündért lát!

Alekszej Prifun ezt a percet akarta kihasználni. Odaugrott a lányhoz, átölelte és meg akarta csókolni. Natasa dühös rémülettel védekezett, fiatal volt és erős. Prifun nevetett, amikor messze tántorodott a lány taszításától, újra kezdte. És Natocska érezte, hogy mégis a férfi az erősebb.

Riadtan kaparászott a keze valami után, amiben megfogódzék. Egy hatalmas templomi gyertyatartó akadt meg a markában,

de ez is megingott, amint Alekszej tovább rántotta. Natasa végső elkeseredésében megmarkolta a gyertyatartót, lerántotta.

A föléje hajló népbiztos fejére zuhant a nagy réztömeg. Hangos csattanás hallatszott, a gyertyatartó aztán tovább görgött nagy robajjal a földön, de Prifun népbiztos nem mozdult többet. Valami meleg csurgott Natasa arcába, iszonyodva érezte, hogy vér.

Nagy ügyel-bajjal kászolódtott föl és remegett. A nagy-hatalmú biztos ott feküdt a vérében. Natasa ekkor azt tette, amit minden nő tett volna a helyében. A piszkos függönyben letörölgette arcáról a vért, megnézte magát a nagy tükörben, aztán menekült.

Az ajtónál két szovjetőr sétált feltűzött szuronnyal. Rávigyogroggtak, de nem merték megszólítani. A lépcsőkön lefutott, ott is örökbe ütközött. De megvédte őt a Prifun-leányok egyenruhája, ez a kék orosz ruha, ha nem is tudott róla. Nem tisztelegtek előtte, tovább engedték.

Már sötét volt, amikor kiért a biztonsági palotából az utcára. Vilamosok csengtek el előtte erősen elsötétített ablakokkal, a közeli térről idehallatszott egy átvonuló ágyúezred dübörgése. Natasa sietett, bár futni nem mert. Egy nyitott ablakból a rádió éppen az internacionálét harsogta, a lány megborzongott.

Hirtelen az eszébe jutott, hátha várja még a nagy téren a vengerszki?

Elkéslett, de hátha! Most már nagyon sietett. Két részeg szovjetiszt énekelgetve állta az útját, de amint meglátták a ruháját, meghökkenve álltak félre. Prifun! — hallotta a háta mögött. Aztán a menekülők első csoportjába botlott egy nagy téren, alig birt átbotorkálni az egymás hegyén-hátán alvó, elnyűtt emberek tömegén.

Natasa rohant megint. Mikor elért a Sztalin-térre, látta, hogy ott is rengetegen alszanak a földön. Ment, ment és az arcán folyt a könny. Gyilkoltam, mondogatta. Főbelőnek!

— Dehogy lőnek, Natocska! — szólalt meg mellette egy ismerős, vidám hang. És megfogták a kezét. — Mi történt veled? Ugyancsak kicsípted magad!

Szasa volt. Megvárta őt! A repülő se tudott hová menni, inkább ott maradt — bár már számot vetett azzal, hogy nem látja többet Natasát. Ugy hitte, megtalálta mégis a bátyját és együtt indultak el valamerre.

— Jaj, Szasa!

Sírt, zokogott örömeiben. Két ór nagy figyelemmel nézte meg őket, de mostanában nagyon gyakoriak ezek a zajos jelenetek a dnyepropetrovszki utcákon, amikor megtalálják egymást az elveszett családok! És a repülőn ott volt a GPU-sapka!

Szasa csitította Natocskát, majd elvezette az egyik parkba, a Dnyeper partján. A nagy folyón lomhán úsztak a gőzösök. Natasa mindent elmondott és Szasa bólogatott.

— Nagyon rendes lány vagy — mondta. — De ha tovább is itt maradsz, a falhoz állítanak. Holnap már az egész városban fogják keresni Prifun gyilkosát!

— Nekem már mindegy, Szasa.

— Ördögöt mindegy. Ha akarod, velem jöhetsz, nekem is mennem kell.

— Vajd mehetek?

— Jöjj! De ne vess rám, ha mégis elcsúsznak mind a kettőnk. Most már téged is éppen olyan veszedelmek fenyegetnek, mint engem.

V. FEJEZET

A DOHECI BANYÁK TITKA

A szlavjogradi kőszénbányák területén ballagtak. De Alekszej Prifun szovjetbiztos igazán nem ismert volna rá többé Natasára Szasa mellett. A szép szőke lányt a repülő sárba, vízbe kergette, valósággal mocsokban mosdatta meg, hogy gyanúba ne foghassák. A ruháját még Dnyepropetrovszk külvárosában elcserélték munkásnőruhákra, a cipőjét gumitalpas vászoncipőre. Igaz, hogy ehhez kellett Szasa revolvéré is.

Amerre láttak, minden fekete volt, belepte vastagon a szénpor a tájat. A levegőben is szinte úszott a szénpor, mégis itt volt az első nyugodt percük, egy heti kóborlás után. Itt már nem kellett félniük attól, hogy a dnyepropetrovszki hajsza emberei föl ismerik őket.

— Munkába állunk, Natasa! — mondta Szasa. — Lehet, hogy itt kell megvárnunk a magyar, vagy német csapatokat. Sehol sem tudok közel jutni a repülőterekhez! Ki tudja, minő szükség lesz ránk, ha már erre járnak a főlzabadítók, akár ukrán szabadcsapatok, akár magyarok, vagy németek!

De aznap mégse mertek a bányák közelébe menni, mert légi riadó volt. Megint vengerszki földérítőgépek jártak a táj felett, a hosszúkéményű, modern bányaeépületek ágyúí dörögtek, csattogtak körültek. Hiába. Egyetlen gép se bukott le, pedig Szasa tudta, hogyan fényképeznek odafent!

A repülőnek nagyon jó kedve volt, mikor látta egykori bajtársait maga felett. Milyen gyorsak és bátrak! Nem tud olyan messze bejutni az orosz szovjet területére, ahol ne találkozná folyton velük! Látta a gépeket, tudta, hogy nem hoznak bombát, így nagyon mulatott a bányatelep pánikszerű rémületén.

Szovjet, szokás szerint órák hosszat bömböltek a szirénák és ez alatt állt minden munka. Szasa csöndesen szedte le a sapkájáról a GPU-jelvényt, erre most nem lesz szükség. Furcsának találhatják, hogy GPU-ember létére munkát keres ebben a bányában. Natasa elmondta azt is, mennyire félnek a magyar ejtőernyősöktől a szovjethatóságok. Minden magyar repülőtámadás után minden idegen ember gyanús, azt hiszik róla, magyar ejtőernyős, aki szabotálni, rombolni, vagy kutatni akar.

Megbújtak hát erre az éjszakára és csak másnap jelentkeztek a bányában.

Őrség vitte őket a bányabiztos elé, most már nem is gondolhatták meg magukat. Sovány, gruz-képű, magas fiatalember ült előttük a szobában, mocskos, gumitalpas cipői az íróasztalon.

Szasa csak egy pillantást vetett a szemére, máris látta, hogy ez az ember iszik, bármennyire tilos is az alkohol a szovjetben!

Az őrség jelentése után megszólalt Szasa.

— Munkát keresünk, biztos-tovaris. Itt vannak az írásaim és itt a pártkönyvem. Ez a lány a testvérem, Natasa.

A fiatal biztos unottan nézett rájuk.

— Honnan jöttök?

— Poltavából.

— Miért nem vagy katona?

A repülő meghökkent. Még mindig a háta mögött álltak a bánya katonái. Natasa közel volt a síráshoz, úgy látta, itt már nincs menekülés.

— Biztos-tovaris, más célokra keltem a szovjetnek. Most is másra kellek, azért jöttünk. Küldd ki az őrséget, majd mutatok valamit Poltavából.

A fiatalember megdöbbenve bámult rá. A fiókjában kaparászott, aztán kínos, zavart arccal intett az őrségnek. Az kivonult. Erre fölugrott a biztos-tovaris, a karjai hadonásztak, a képe halál-sápadt lett.

— Én nem szabotáltam, ezt tudniok kell Poltavában is, Charkovban is a tanácsoknak! Nem tehetek róla, mi történik itt! Mindenütt a kéksárgák, az ukránok dolgoznak ellenünk, jelentettem! Nem bírunk több szénét szállítani a vasutaknak, hiába!

Szasa pillanatok alatt fölálta magát. Hátrattette kezét. Előbb még az volt a terve, hogy egyszerűen fölmutatja a biztos előtt a GPU-jelvényt és elmondja, a telep biztonsága érdekében rendelték ki ide munkára. De most nagvot fordult a kocka. Sétálni kezdett a megszeppent bányabiztos előtt.

— Biztos-tovaris, nyugodtan benyulhatsz előttem a pálinkáért a fiókjodba — mondta lassan. — A többit majd meglátom. Charkovban úgy látják, nem küldhetnek ide ottani megbízottat, mert azzal itt nagyon jóban vannak. Poltavába telefonoztak értem.

— Gondoltam, tovaris. De hiszen ez borzasztó! Hidd meg, mi a legnagyobb vigyázattal járunk el! Tegnap, a légítámadás alatt, három elszánt fickó föl akarta robbantani a bányaművek bejáratát. Elfogtuk őket, megvizsgálhatod az ügyüket. Értesítettek Charkovból, hogy megbízott érkezik, csak ezért nem lövtem őket fölé! Mi mindent megteszünk. De a bányába nem kapunk elég fát, gépet, gépápolási anyagot. Minden tönkremegy és én hiába sűrgetek Charkovból anyagot, nem kapok.

— Háború van — vonogatta vállát Szasa. Aztán hátraszólt a reszkető lánynak. — Ül le, Natasa. Ezt a lányt azért hoztam, mert a munkásnők közt is rendet akarok! Ugy tudjuk, ők segítik elő a szabotálót.

— Ez lehet, lehet. Én is gyanakodtam rájuk! — kapott a szón a bányabiztos. — Értesz valamit a bányamunkákhoz?

— Műszaki egyetemet végeztem, csak annyit, de az is jobb a semminél, úgy-e? — Szasa alattomosan mosolygott. Igazat mondott, csak azt nem tette hozzá, hogy a budapesti műegyetemen járt.

— Te is?

— Nem. Én csak véletlenül kerültem ide, a charkovi pártból.

Párttitkár voltam. Ezerszer megbántam, hogy elfogadtam a megbízást, ott semmi bajom se volt, itt meg nap-nap után reszketnem kell az életemért. Hatszor lőttek rám merénylők és még hozzá mindig az a veszély is fenyeget, hogy charkovi ellenségeim porbe fognak mint szabotálót!

— Semmi bajod se lesz, én igazságot akarok! — biztatta Szasa. A biztos élt az engedéllyel, a fiókhoz lépett és jót húzott az üvegből. — Mégis lehetetlenség, hogy a szovjet büszkesége, a vörös hadsereg, vérzik és pusztul, itt meg ellenük dolgozzanak. Rend lesz hamarosan, meglátod. Ossz be mint egyszerű munkást, Natasát mint munkásnőt! Elég, ha te tudod, biztos-tovaris, kik vagyunk. Egy szót se árulj el rólunk, előbb csendben kell figyelniünk!

— Oszip Jelizov a nevem, — mondta a megnyugodott fiatal ember. — Számíthatsz rám mindenben.

— Gregor Trifunovics Vjarof vagyok. És ez a lány Natasa Vjarof.

*

Szasa hamarosan átlátta, miért kell tönkremennie mindenütt a szovjettermelésnek. Nem a bányászokhoz osztották be, hanem a gépek kezeléséhez, ott jobban láthatott mindent. Natasa a bányába került, ezt szívesebben vállalta, mint Prifun biztos szappanfűrdőit és csodálatos ételeit.

Mikor a gépekhez fűtőanyag kellett, Szasa hiába fordult a munkavezető-tovarisához. Az a vállát vont.

— Nem az én dolgom. Eredj a munkamester-elvtárshoz.

A munkamester is továbbküldte.

— Forduljatok az üzemvezetőhöz, ha itt van valahol!

Szasa dühös lett.

— De akkor megállanak a gépek, tovaris!

— Hát nem mindegy? Ugyis fizetnek bennünket, ha nem dolgozunk!

Az üzemvezető kijelentette, hogy ő nem határozhat ebben a dologban. Csak a bányamérnök. Szasa jól mulatott a dologon, elment a mérnökhöz. Ott, a Sztalin és Lenin képeivel díszített szobában nagy társaság volt együtt, hevesen vitatkoztak szovjetelveken. Szasa kikereste a mérnököt és elmondta, mi kell. A mérnök intett neki, megkínálta itallal, étellel és tovább folyt a vita. Háromnegyed óra múltán végre a mérnök kiállított egy írásos parancsot a fűtőanyag kiutalására a bányaraktárakból és a repülő elmehetett.

De hiába rohant a raktárakhoz, visszakergették. Csak a munkavezető írásparancsára kaphat onnan gépfűtőanyagot, még azt se tudja? Szasa végigsietett az őrtálló vöröskatonák során, le a munkavezetőhöz. Az a szemébe nevetett.

— Nekem nem parancsol a mérnök, csak a munkamester. Eredj hozzá!

Nagylassan kiderítette a bonyolult kiutalási rendszert Szasa. Elvitte a mérnöki parancsot az üzemvezetőhöz, aki új parancsot írt a munkamesternek. Ez ismét kiadott egy kiutalóparancsot a munkamesternek.

kavezetőhöz, aki végre kiállíthatta az utalványt. Mire a fűtőanyag megérkezett, kihűltek a gépek. Ujra kellett kezdeni mindent.

Tilos volt a cigarettázás, dohányzás ezeken a helyeken, de azért mindenki dohányozott. Minden helyiségben volt egy elkerített kis négyszög, oda vonultak a munkások, ha cigarettázni akartak, és nem is kerültek onnan elő negyedórán belül. De joguk volt ehhez, éltek is vele. Néha sort álltak a szénrel teli csillék, amíg két-három ember cigarettázott, a többiek sem vihették előbbre a csilléiket.

Szasát különösen azok a nagy táblák érdekelték, amelyeken ez a parancs állt óriás betűkkel: NYOLC ÓRAI MUNKAIDŐ! A nyolcast áthúzták vörös vonallal és föléje írták: TIZENKÉT ÓRAI —. A szovjet tehát tizenkét órai munkaidőben dolgoztatja munkásait most, ez kétségtelen!

Amíg félig gúnyolódva, félig a munka szeretetéből tényleg bosszusan sürgött-forgott, hogy javíthasson valamit ezen az elátkozott termelési rendben, észrevette, hogy több munkavezető és munkás nagyon furcsán pislog rá. Szasa már ismerte ezeknek a primitív embereknek az arcát, ezek nem nagyon tudnak tettetni. Valami készül.

Már alig hiányzott pár perc a tizenkét órai munkaidőhöz, amikor az egyik munkavezető zárt borítékot adott a kezébe.

— Vidd ezt a hetedik tárnába, tovaris, keresd meg Rubacskij vezetőt és add át neki. Termelési érdek, siess!

Szasa az órára pillantott, nem ellenkezhetett. Pedig nem szívesen ment le a legmélyebb tárnába! Sietve indult, gondolta, legalább azt is meglátja. A bányaliften megnézték a borítékra írt betűt, vigyorogtak rá, aztán leengedték.

Undok bányalift volt, recsegett, ropogott ereszkedés közben, mintha minden pillanatban szét akarna esni a rettentő mélység felett. A sodronykötél is olyan, hogy Magyarországon nem adnák meg rá a használati engedélyt, hiszen nem állná ki a próbát. Egymás után maradtak el a tárnák, mindig lejjebb süllyedt. Végre megzökkent a lift, megállt.

Egyszerre kialudtak a lámpák hunyorgó csöpp fényei körülré, Szasa mégis jobbnak találta, ha nem marad a liftben, hanem kilép a pokolsötét tárnába. Kibotorkált, kiáltott egyet-kettőt, de senki sem felelt rá. Csönd volt körülötte és mély sötétség. Szasa didergett egy kicsit, majd távolabb lépett és leült a tárna elején.

Igazán nem indulhat neki a sötétségnek, ha valami világítási zavar támadt. Ha belezuhan a bukótárnák egyikébe, a csontjait se szedhetik össze! Majd világos lesz hamarosan! Aztán meghökkent.

Kétségtelen, hogy túl van a munkaidőn. Hátha készakarva küldték ide? És itt hagyják! Bár nem értette, miért nem dolgozik itt is váltott munkáscsapatokkal a széntermelés, mint odahaza?

Ekkor különös dolog történt. Felülről nagy robajjal zuhant lefelé valami kivehetetlen sötét tömeg. Óriás dörrenéssel csattant le a mozdulatlanul álló liftre, deszkák, gerendák roppantak és szilánkolódtak szét, por és penésszag csapott Szasa orrába. A repülő arca egyszerre földerült.

dok
retné
biztos
M
öt is
lehetn
mény

E
pontol
Szasa
N
Nagy
Szasa

keresé
a hete
már v
várhat

kell, a
Sz

tetett,
Elérte
mivel
amíg
tartott

A

már f

A

Sz

Egy p
zeléből

Sz

hogy l

találko

cserrel

E

éppen

nyakon

Szasa

nak a

Sz

— Ügy? Hát ellenem tervezték, az bizonyos. Ha benne maradok a liftben ebben a sötétségben, akkor végem van. Csak azt szeretném tudni, kinek vagyok az útjában? A derék, iszákos párttitkár biztosnak, vagy másoknak?

Mostmár komolyan aggódott Natasa sorsán és sajnálta, hogy őt is idehozta a veszedelembé. A tisztogatók bizony komoly bajban lehetnek a szovjettermelésben, — gondolta. És végignyúlt a kemény fapadlón, hogy aludjék reggelig.

Ez sem sikerült. Néhány óra múlva arra ébredt, hogy fénypontok imbolyognak a hetes tárna mélyén és közelítenek hozzá. Szasa a revolveréért nyúlt, a kezéigébe vette.

Négy munkás ballagott apró biztonsági bányalámpákkal feléje. Nagynéha kurjantottak egyet, de nagyon megütköztek, amikor Szasa egyszerre válaszolt nekik, közvetlenül a liftakna előtt.

— No, csakhogy megvagy, tovaris, — mondta egyikök. — A keresésedre indultunk. Odafent érdeklődött egy munkavezető, hogy a hetes tárnába eljuttattad-e a levelét? Így derült ki, hogy akkorra már vége lett a munkaidőnek. A hetesben nincs váltás, — reggelig várhattál volna.

— Szép, hogy megkerestetek, — bólogatott a repülő hosszusan.

— Gyere velünk, a liftre rázuhant a felvonógépezet. Kerülnünk kell, a másik úton indulunk.

Szasa elindult velök, nem tehetett okosabbat. Arra következtetett, hogy mégse mernék nyíltan az élete ellen törni. Ballagtak. Elértek egy második liftaknáig, ott bent állt a liftkocsi, de semmivel se volt jobb állapotban, mint az előbbi. A repülő megvárta, amíg beszálltak a munkások, csak utánuk lépett be, még mindig tartott újabb merénylettől. De simán értek föl.

A munkavezető már várta őket, Szasa elé állt.

— Add vissza a levelet. Majd én adom oda, a hetes vezetője már fent van.

— Ne fáradj, tovaris. Mostmár csak én kézbesítem.

A munkavezető arca elsötétült.

— Mondom, add vissza. A többi az én dolgom.

Szasa nem ellenkezett tovább, csak annyit tett hozzá.

— Fogadnék, hogy a levélboríték üres, vezető tovaris!

— Vesztenél, felelte a munkavezető és jól megnézte Szasát. Egy pillanatig farkasszemmel néztek, majd a vezető elsétált a közeléből.

Szasa nem nyugodott addig, míg meg nem győződött arról, hogy Natasának nem történt baja. A központi épület előtt összetalálkozott a bányabiztossal, aki halkán köszöntötte dobroje vecserrel.

— Tapasztaltál valamit, tovaris? — kérdezte.

— Sokat. A felét is elengedtem volna.

Elment a kijelölt munkáslakásig, belépett. Natasa fogadta, éppen újra melegítette a vacsorájukat. Krumpli, birkahús, a bányakonyháról. A szűk kis zúgban két ágy, neki és Natasának. Szasa vállat vont, beszélgetni kezdett és nem mondta el Natasának a merényletet.

Szasa másnap, munkába menet megint összetalálkozott Oszip

Jelizov bányabiztossal. Mindjárt látta, hogy a fiatalember várta őt, a szeme csillogott, a szája meg-megrándult. Alaposan bepálírozott megint, gondolta a repülő.

— Tovarisz, — kezdte a biztos — nagyon sajnálom azt a tegnapi esti dolgot. Csak ma reggel tudtam meg, hogy az életed is veszélyben forgott. Intézkedtem, hogy a bűnösök fogságba kerüljenek!

— Hát ez nagy hiba volt, biztos elvtárs. Gondold meg, senkinek sem szabad sejteni, hogy titkos kiküldött vagyok!

— Nem is sejti senki. De a bűnösök a kéksárga brigád emberei, tovarisz! Kiderítettük. Az egyiknél megtaláltuk Skoropackijnak az arcképét. Tudod, a jövőendő Ukrajna legfőbb vezérének, az atamanjának a képét, aki tudomásunk szerint Berlinben van, ha ugyan azóta be nem tört a szovjet területére!

— Borzasztó, — mondta Szasa. — Gondolod, hogy ezek az emberek azért törtek az életem ellen, mert tudták, hogy jó bolsevik vagyok?

— Látták a munkádon, tovarisz! Rettenetes itt a helyzet és hiába minden rendszabályunk! Aki rendesen dolgozik, az ellen fordul az egész szlavjogradi munkásság alattomos módon! Alig van néhány megbízható emberünk! És nem cipeltethetem el az egész áruló csúrhét, mert nincs helyettök munkaerő. Mindenki a frontokra kell, meg a nehézipari hadiüzemekbe. De mit mesélek neked, te jobban tudod, mint én!

— Miért nem jelentetted nekem azonnal a dolgot, amikor megérkeztem?

— Jobbnak találtam, ha te magad látsz mindent. Előtte is volt egy biztos itt, az jelentette a dolgokat. Megbízott érkezett le és képzeld, az átkozott ukránok mindent megtudtak. Ugy röptek itt akkor pár napig a csillék, mint a parancsolat, a charkovi biztos nem győzte a bámulást. Végül is leváltatta a biztost, így kerültem én a helyébe. Hamarosan mindent láttam, de akkor már késő volt. Én magam kerültem volna bele a csávába, ha mindenről lerántom a leplet! Most, amint látod, dolgozik ez az óriás szovjetbánya, de nincs benne köszönet! És így van sok száz más bányánkkal!

Szasa szeme megvillant. Összeköttetést kell találnia az ukránokkal és erre időt kell nyernie!

— Azonnal bocsáttasd szabadon az elfogottakat. Szemmel akarom tartani őket és leleplezni az egész összeesküvést!

Jelizov leplezetlen bámulattal tekintet rá.

— Meg fognak ölni téged, — mondta csendesen. — De látom rajtad, hogy elkészültél erre is. Ha még vagy százezer ilyen jó szovjettestvérünk lenne a vezetésben, akkor talán tovább bírnánk, tovarisz. Szeretném, ha sikerülne a terved!

— Bíz rád, átéltem én már nagyobb bajokat is!

Szasa, amikor szabadult a gépétől, megkísérelte, hogy fölkeresse a szabadonbocsátott munkavezetőt, aki megint ott állt a régi helyén. A nagy darab ember alattomos pillantást vetett rá, de nem köszöntötte. Szasa melléje somfordált a gépek között és a fülébe súgta:

— Skoropackij!

A munkavezető megint ránézett, kicsit mintha vigyorgott volna.

— Jó lesz, ha befogod a szádat, ostoba! Azt hiszed ilyen mó-

kákkal beugrathatsz? Megtalálták a holmijaim közt az ukrán atamano-képét, de valaki odacepészhetette. Olyan gazfickó, aki rosszat akart nekem. Szerencse, hogy Jelizov biztos tovaris is így értelmezte azt a dolgot és szabadonbocsátott. Rendszerben van, hogy szovjetfickó vagy, — én is az vagyok. Én is szívesen lelepleznék összeesküvéseket, ha megtudnám, kik dolgoznak benne! De velem hiába kezded. Legfeljebb segíthetek a kutatásban!

Szasa bólintott és elment. Aztán belátta, hogy igaza van ennek az ukrán összeesküvőnek. Miért bízzék benne? A szovjet emberei már annyira ismerik, hogy minden lépésüket ellenőrzik és szimatolják, hogy mindenkire gyanakszanak. Egészen más út vezet a kéksárga összeesküvők felé.

Milyen kár, hogy a kis buta Natasát nem használhatja föl! Ez a lány nem tud semmit arról, hogy ő ukrán. Kiverte belőle a szovjetnevelés. Mint ahogy kiverte Ukrajna fiatalságának legnagyobb részéből. Csak igazi ukrán vezérnek sikerülhet majd, hogy életre ébresszék bennük a nemzeti öntudatot megint!

Abba kell hagynia az egészszet, gondolta. De ha már itt van, legalább cselekszik valamit. Ez a szénbánya tartja a lelket az ukrán vonatokban, amelyek a löszert, és az emberanyagot szakadatlanul szállítják a frontra, a németek és a magyarok ellen! És ha immel-ámmal dolgozik is, mégis szállít szénét.

Ha valaki felrobbantaná a lefelé vivő liftaknákat, hetekre megbénítaná a bánya munkáját! Odalent meg föl lehetne gyújtani a földhalmozott, szállításra kész szénét is! Meg Natasát sem avatta bele a tervébe, csak csendben dolgozott rajta. És az ukránok nem kíséreltek ellene ezentúl, maga sem tudta, miért?

Nem volt nehéz megszereznie a robbantóanyagot. De sajnálta a munkások tízezreit, akik folytonos váltásban mindig megtöltötték az alsó tárnákat. Végre úgy gondolta, megtalálta a legjobb megoldást.

A legalsó, a hetes tárnát kell meggyújtania! Akkor bizonyára fölröndelnek ide minden munkást. A vizsgálatra a legmegbízhatóbb bányavezetők indulnak le a mérnökökkel, akik valamennyien lelkes hívei a szovjetnek. Ezekért nem lesz kár. Mikor lefelé indulnak, akkor robbant!

VI. FEJEZET.

REPÜLŐTAMADÁS!

Reggel, amikor Natasa a munkára indult, búcsúzásul megfogta a kezét.

— Natasa. Ne törődj azzal, mi történik, vagy mi lett velem. Kérlek, mihelyt leváltanak, menekülj a bánya területéről! Az Ostrij patak hídjánál várj rám reggelig. Ha nem jönnek addig, akkor meghaltam, Natocska. Indulj azonnal tovább és keresd a derék Fjedort, vagy élj másképpen boldogul!

— Szasa!

— Ne bögj, ennek így kell lennie, Natocska. És ne tétovázz

most, mert gyanúba fognak mind a kettőnket! Indulj. A viszontlátásra a hídnál!

Natasa úgy ment, mint akit főbeütöttek. A liftaknak felé hosszú sorokban vonultak akkorra már a munkások, némelyik kezében egy-egy biztonsági lámpácska égett. Az aknák nyelték a sötét tömegeket.

Délig semmi sem történt. Délben áztán váratlanul összeesett a bánya főmérnöke, egy szibériai orosz, egyszerre körülfojták. A főmérnök a földön fetrengett és szakálla már tele volt habzó nyálával.

— Megmérgezték! — mondta halkan a bányafőorvos, amint fölemelkedett a vizsgálatról. — Csak tudnánk, miféle méreggel? Azt hiszem, menthetetlen. Gondoskodni kell a helyetteséről.

Oszip Jelizov a haját tépte. Még ez kellett neki, éppen a charkovi titkos kiküldött előtt. De ravaszsága hamar megtalálta a mentő ötletet, mialatt elszállították a főmérnök testét. Szasához lépett, ezer meg ezer bámuló gépész és munkás előtt.

— Tovaris, tudjuk, hogy jó szovjetember vagy és szorgalmas munkás. Kinevezlek a bánya főmérnökévé. Vedd át azonnal a mérnöki hivatalt.

Szasa elbámult. Igaz, hogy ő sokkal jobban elláthatta volna ezt a hivatalt, mint az eddigi főmérnök. A budapesti műegyetemről sokat tudott, ami elég volt ennek a vergődő óriásüzemnek a vezetéséhez. Ezt azonban nem sejthette Oszip Jelizov róla, úgy látszik, ez így szokás Szovjetországban!

— Rendben van, ha a munkás-tovarisok is beleegyeznek, — mondta.

A munkások egymásranézegettek, aztán egyikük ránevetett.

— Beleegyeünk, tovaris. Te se leszel nagyobb ezelőtt a trojka előtt, mint az volt, akit elvittek!

Szasa bólintott és átvette a főmérnöki hivatalt. Jelizov később odasompolygott hozzá és a kezét rázta.

— Ezt jól megcsináltuk. Most még jobban a körmük alá nézhetsz anélkül, hogy sejtenének valamit. Aztán majd leváltatod magad egy igazi mérnökkel, meg is kérjük még holnap Charkovból.

— Holnap? — gyanakodott Szasa. — Miért nem még ma?

A biztos vakaródzott.

— Tudod, nagyon veszedelmes dolog sietni az ilyesmikkel. Charkovban mindjárt gyanakodni kezdenek, aztán azt hiszik, valami történt. Én ugyan nem jelentem ezt a gyilkosságot. Eltemetjük a főmérnököt, nem is kár érte, nem vette sok hasznát a bánya. Vegyük úgy, mintha rendes úton halt volna meg. Így tán még vakmerőbbek lesznek a merénylők és horogra kerülnek. Legszívesebben géppuskák elé állítanám az egész bányamunkásságot. Húsz-ezer ember pusztulna el, de köztük lenne legalább ezer, aki veszedelmes ellensége a szovjetnek, ukrán nacionalista!

Szasa vállat vont.

— Ebbe nem avatkozom. A fő, hogy meg ne akadjon a termés. Küldd föl a mérnököket! Beszélni akarok velök.

— El ne áruld, hogy fogalmad sincs a dolgokhoz, tovaris. Ők soha nem értenek hozzá!

— Ne fájl!

Hatvanegy mérnök jelent meg a nagy teremben és Szasa rövid pár szóban közölte velök, hogy a főmérnök meghalt, ő az új főmérnök. Mindenki teljesítse a kötelességét. Minden ötödik napon közös mérnöki tanácskozás lesz itt, a teremben, a mérnökök sorra tesznek majd jelentést a tapasztalataikról és a tennivalókról.

A repülő már tudta, hogy a szovjetben nincsenek hetek, tíznaponként számítják a munkaidőt és nincsenek ünnepek sem a szovjet külön ünnepnapjain kívül.

Éppen oszlóban volt a zsibongó, meglepett mérnöksereg, amikor egyszerre felbődültek a nyugati bányák szirénái.

— Repülőtámadás! Vengerszki repülők jönnek! Tizenkét bombázó közelít.

Szasa meglepetve nézett föl a nyugati égre és ujjongott magában. A bajtársai még most a segítségére vannak! Olyan zavar kerekedett a bányákban, hogy talán lehet valamihez kezdenie!

Nagy megdöbbenésére a bányaliftek szakadatlanul öntötték kifelé a munkásokat és azok eszeveszetten menekültek a szénhalomok alá épített óvóhelyekre. Ezt alig értette. Hiszen a tárnák a legbiztosabb óvóhelyek. De az egyik munkavezető elmondta neki a szakadatlan szirénabömbölésben, hogy egy doneci bányában hat-száz halottja volt a munkásságnak, mert beomlottak a fővezető tárnák a bombáktól és az igen rosszul gondozott alsó tárnákban mind elpusztult, mielőtt kimenthették volna őket. Most az a rend, hogy aki teheti, kimenekül. Csak közvetlenül a bombázás idején szüntetik be a liftek működését.

Szasa hirtelen megrakta a zsebét a gyújtóanyagokkal a mérnöki épület anyagraktárában és leszállt a liften a hetes tárnába.

A lámpák még égtek mindenfelé, bár a munkások már kimenekültek innen. A repülő elrohant a csillék során át a belső nagy vájatüregig, amelyben hegyek emelkedtek a csillogó, pompás doneci szénből. Elhintette a vegyszereket, aztán a zsebébe nyúlt. Végigszimatolta a levegőt, — nincs bányalég. Gyufát gyújtott és fellobbantotta az első lángokat, majd megfordult, hogy futással érje el a liftet megint.

Sötét, hatalmas alak állt mögötte. A repülő visszatorpant, aztán a revolveréért kapott, de iszonyatos marok fogta át a kezét.

— Semmi baj, tovaris. Derék munka, látom. Most már elhisz-szük, hogy nem vagy szovjetkém. Gyere, viszlek a kéksárgákhoz!

Az óriás munkavezető volt, aki leküldte őt valamikor ugyanebbe a tárnába, hogy itt pusztuljon! Most már egymás mellett futottak, egy keresztelő tárnán keresztül.

— Vladimir Vorkij vagyok — kiáltotta a fülébe a munkavezető. — Kis hijja, hogy össze nem törtem a fejed, amíg idelent munkálkodtál, fiú! Nagyon úgy láttuk, hogy az útunkban vagy, pedig kár lett volna érted. Remélem, hogy elég a tárna?

— Annyi vegyszert hoztam, hogy hónapokig nem olthatják el. És a tűz tovább harapózik a szénrétegben, robbanások lesznek. De még mást is akarok, mondd meg a fúknak! Felrobbantom a liftaknákat is. Meneküljete, én nem mehetek tovább veled!

— Minket ne félts, titkos kijáratunk van a harmadik tárnából. Hát sok szerencsét, fiú! Ki vagy tulajdonképpen?

— Vengerszki! — kiáltotta Szasa a fordulóból. És már el is tűnt az utolsó liftakna felé vezető úton.

Lihegve érte el a liftet, amely még mindig útra készen állt. A repülő bekapcsolta, indult vele fölfelé. Nagyon tartott attól, hogy a magyar bombázók támadása miatt hirtelen megállítják a lifteket és így nem juthat föl idejében. Pedig, ha valaha, úgy éppen most tehetné a legtöbb kárt ebben a veszélyes szovjetüzemben!

Már a másik tárna vonalán haladt át, amikor meghallotta felülről a szirénázást. Még nincs baj. Lehet, hogy a bombázók nem is ide jönnek, hanem a szomszédságban levő nagy vasműveket veszik célba! De a zavar mégis megvan!

Förlért. Tizenhat más lift működött a hetes tárna közvetlen liftje mellett, — ezek ontották kifelé a megrémült, szénportól fekete emberhullámokat. Szasa megint végigfutott a nagy térségen az anyagraktárhoz és ott megint nem talált semmiféle őrséget. A szovjetkatonák is jobbnak látták, ha a bombázás idejére megbízható és védett helyekre bújnak.

A robbantószerkezetek folyosóján addig kutatott, amíg nem talált megfelelő, fekete bőrtáskát. Iratok voltak benne, a volt főmérnöké lehetett valamennyi. Kidobálta.

Aztán végignézett a robbantógyutacsokon, hüvelyeken és gömbökön. Egy, két és három vörös csillaggal jelölték meg ezeket a robbantószerkezeteket az erősségük szerint. Amikor a meliniten két csillagot talált, megértette, minél erősebb a robbantóereje, annál több a csillag rajta. Mint repülő, azonnal látta, ütésre robbannak-e vagy gyújtásra. És nagy elégedettséggel pillantott meg egy ötcsillagos hosszúkás hüvelyt, amely kapszlirendszerű volt és óraművel látták el. Húsz ilyen hüvelyt szedett össze a fekete táskába, majd kifutott az anyagraktárból.

Ebben a pillanatban erős motorberregést hallott, rögtön utána rettentő erejű dördülés rázta meg mellette a levegőt. Majdnem elvágódott, pedig nagy messzeségben csapódott be tőle a lezuhanó repülőbomba.

— Ötszázkilós — állapította meg elégedetten.

Vagy félkilométerre tőle a nagy raktárépületek füst- és lángfelhőbe burkolóztak. Sehol nem látott egyetlen lelket sem a bányatelep belső terén. De a repülőgépek motorjai folyton a feje fölött harsogtak és szálltak lefelé a bombák az épületekre. Szasa borzongó örömmel élte át, mit érezhet a Szovjet a magyar bombatámadások alatt. Ellenséges repülőgépnek nyoma sem volt, csak néhány elhárítóágyú gyorstüzelőcsőve kerepelt fölfelé.

Elszánta magát, át kell jutnia a nagy térségen a liftakna épületeibe! Futni kezdett. Valaki utánakiáltott, de ő nem állt meg, rohant tovább.

Most újra borzalmas dörrenés, a lég hullám elkapta őt is és szinte húsz méterrel röpítette odább. Szerencsére a jobboldalára esett, a veszedelmes táskája a baloldalán lógott. Míg feltápáskodott, látta, hogy a központi mérnöki épület háromemeletes tömbje egyszerre eltűnt mögötte. Kövér, vörös felhőszerű füstgömbök

áradnak szét belőle. Milyen jó, hogy nem éppen most fejtegeti a tennivalókat annak a hatvanegy mérnöknek!

Nagyon kell sietnie, még mielőtt eltalálják a bajtársak az anyagraktárak közül a robbantószerkezet telepét. Akkor itt kő nem marad kövön! Csak azt remélte, hogy Natásának volt annyi esze, hogy nem várta meg az estét, hanem feljött a többi munkással és most már talán a folyócskák között menekül a patak hídjá felé!

Végre bejutott a liftaknak faépületeibe. Sorba szedte őket. Negyedórára rögzítette a robbantóhüvelyek órákészülékeit és minden lift alá elhelyezett egyet-egyet. Mikor a hetes tárna liftjéhez ért, furcsa, émelyítő füstszagot érzett a liftaknában. Már ég, odalent a pokol!

Felerősítette itt is a robbantót, aztán kibujt az épülethől. Bent hagyta a fekete táskát is, előbb-utóbb gyanús lesz, ha sokan meglátják ezzel. Bár ismerhetik, hogy a halott főmérnöké volt, nyugodtan örökölhette tőle az új főmérnök is az irományokkal együtt!

Most a tárnák betorkolló művei röppentek a levegőbe egy-egy repülőbomba találattól. Szasa úgy bámult bajtársai pontos munkáján, hogy szinte megállt a tér közepén. De megint rákiáltott valaki, erre ő is menekült.

Maga se tudta, hogy ennyire gyors futó. Pillanatok alatt bent volt a széndombok között és óvóhelyet keresett, nehogy a közelébe tévedjen. Az volt a szándéka, hogy megszökik a pusztuló óriásbánya telepéről. Elvágtatott több szénhegy mellett, majd átmászott egy magányosan álló zsufolt szénvonalon. Valamivel távolabb egy másik kocsisor már nagy lánggal égett és olyan forróságot árasztott, hogy folyton pattogtak a síneken álló üres vagonok faoldalai.

Egyszerre furcsa érzése támadt, mintha megérezte volna a halál leheletét. Éppen az utolsó széndombsor állt előtte, amikor egy magyar repülőgép hirtelen éppen föléje kanyarodott és lecsapott alig kétszáz méter magasságra. Szasa megértettetni készült és meghült benne a vér.

— Géppuskázni fog!

Hasra vetette magát és csodálkozott. Mióta géppuskázik egy magyar gép egyetlen futó emberre? Aztán megértett mindent. A széndomb mögül kétségbeesetten kezdett csattogni egy rejtett légvédelmi ágyú, de vele egyszerre megszólaltak a támadó gépfegyverei is. Nem rá lőnek, hanem az ágyú legénységére!

Aztán a fölötte köröző gép hirtelen fellibbent a magasba, jól látta.

Ugyanekkor fehér, vastag füstoszlop vágott a magasba a légelhárító ágyú fészkeiből és tompa robbanás rázta meg a földet. A széndomb is szanaszét repült, Szasa alig bírta kiásni magát a rápergő aprószemű szén alól. Vért, amikor annyira jutott, hogy megint tovább futhatott a füstölgő széndombokon keresztül. Ágyúnak, szovjetlegénységnek nyomát se látta már sehol.

Elért egy feketevízű kis patakig, átesaptatott rajta és beért végre egy senyvedő kis erdőbe. Nem állt meg egy pillanatra sem, futott tovább. Újabb erek következtek, a tisztáson már fű is nőtt, majd nagyobb folyócska állta az útját. Ezen már át kellett úsznia,

a vize tiszta volt. Sokáig locsolgatta magát a partján és itt megpihent.

Félórával később megint útban volt. Észak felé kell tartania, hogy elérje a keleti nagy utat és rajta a hidat, ahol találkozhatik Natocskával. Mikor visszanézett egy dombhajlásból, a nagy doneci szénbánya felett hömpölygő füstfelhőtáborát látott. A repülők már eltűntek. Szasa megütközve bámult a bányavidékre és újból leült. Elhatározta, hogy itt megvár valamit.

Furcsa kétségei támadtak.

De ezek hamar ellobbantak. A bányatelep közepén egyszerre egymást érő éles dörgések csaptak egymásba. Akkor hát mégse dolgozott hiába! Most robbannak föl a liftek és a liftaknák! Itt hetekig nem lesz munka! Addig semmiesetre sem, amíg ide nem érnek a magyar és a német seregek!

Tovább folytatta útját az erdőségekben, amelyekből jól megművelt földekre láthatott. Mintha egészen más vidék lenne, mint az eddigiek! Sávokban sárgált a roppant földterület, amelyről már lekaszálták a búzát a gépek és a szovjet nyilván már el is szállította. Egy-egy fekete sávot vett észre itt is, ott is és még jobban csodálkozott. Mezítelen parasztok, nők, öregek és gyerekek, alig volt egy rongyocska a testükön, kapával, ásóval dolgoztak egy-egy kicsi földdarabon. Mintha nem is lenne háború!

De aztán a lelkébe csapott a megértés. Éppen azért dolgoznak, mert — háború van! Ezek a parasztok már tudják, hogy vége a szovjetközösség gép-uralmának! Már az ásók, kapák veszik át a föld megművelését, már reménykedik az ukrán paraszt itt is abban, hogy a megművelt kis föld az övé lesz! Pedig még messze van a front! És vele messze a szabadulásuk is!

— Szasa! Csakhogy megtaláltál! — sikoltott egy csengő hang a sűrűből, a patak hídjánál.

Natocska bukkant elő és a nyakába ugrott örömeiben. De rögtön elcsodálkozva nézegette a mindig tiszta, rendes öltözkű repülőt.

— Csupa rongy vagy és csupa szénkorom. Nem ismerlek rád, Szasa!

A repülő nevetett.

— Örülök, hogy nincs nagyobb lyuk a bőrömnön, Natocska! Most indulhatunk Luganszk felé, a Don felé! De várjunk, Natocska, bujj el! Nem tetszik nekem ez az út!

Eltűntek a sűrűben, onnan azonban mind a ketten kileselkedtek. A nagy és széles úton Charkoc felől egy nagyobb csapat szovjetlovas közelített, sisakjaikon meg-megcsillant a vörös csillag. A lovasok mögött autók vonultak és a menetet újabb lovasszotnya zárta be. Szasa és Natocska egymásra néztek.

— Fogadok, hogy most érkezik majd a bányatelepre a cjarkovi szovjetbiztos — nevetett a repülő. — Jó, hogy már túl vagyok rajtuk, kinos helyzetbe kerültem volna. Oszip Jelizov is bámulni fog. Gyere, Natocska, menjünk át az erdőn! Láttad azokat a dolgozó parasztokat a mezőkön?

— Láttam. Meg is bámultam őket, hogyan merészelik? Biztos,

meg-
tania,
hatik
oneci
már
leült.

meg-
szerre
e dol-
hete-
érnek

meg-
int az
ár le-
ította.
sodál-
lt egy
kicsi

oznak,
ége a
k át a
abban,
van a

hang

e rög-
repü-

k rád,

ocska!
fatocs-

selked-
szov-
csillag,
zotnya

arkovi
gyagok
ámulni
a dol-

Biztos,

meg-
tania,
hatik
oneci
már
leült.

meg-
szerre
e dol-
hete-
érnek

meg-
int az
ár le-
ította.
sodál-
lt egy
kicsi

oznak,
ége a
k át a
abban,
van a

hang

e rög-
repü-

k rád,

ocska!
fatocs-

selked-
szov-
csillag,
zotnya

arkovi
gyagok
ámulni
a dol-

Biztos,

— Ugy van. Natocska. Látod, ez biztosabb jele a szovjet végének, mint a hadseregeik pusztulása! Gyerünk! Örülök, hogy volt annyi eszed és elszaladtál, mikor a bombázás megkezdődött!

— Megijedtem, magam sem tudom, hogy menekültem éppen erre! Aztán itt maradtam.

— Okosan tetted, Natocska. Most aztán megint előszedem a GPU-csillagot. Feltűzöm a sapkámra, így! Ki tudja, mire lesz jó?

Végig siettek a tölgyesekből és bükkfákból álló, bökrokkal zsúfolt erdőségeken. De egyszerre hatalmas, széles út bontakozott ki előttük, távirópóznákkal, irányjelekkel az autók számára. A repülő még nem látott ilyen jó utat az egész hatalmas területen, amelyen eddig keresztül lábalt. Iparkodott visszaemlékezni katonai térképeire, aztán földerült az arca.

— A kubánvidéki autóstráda! Csodálom, hogy ennyire elhagyott!

Amikor a végtelen kocsisor megközelítette őket, végre megértették, mit szállít? Munkásruhás emberek ezreit és tízezreit vitte, az emberek vad énekeket harsogtak és magasra emelgették Szasáék előtt a kocsiból puskáikat. Rendes szovjetpuskák voltak, de a munkások nem viseltek katonaruhát. Natasa mindjárt tudta, mit jelent a dolog.

— A kubánvidéki gyárak munkásságát viszik a frontra, bátyuskám. Mi is sűrűn láttunk ilyen autósorokat, amikor a doneci gyárak munkásságát vitték a vidékünkön keresztül.

Egy kocsí hirtelen félreállt a vonalból. Valami defektet kapott, a munkásruhás puskások leugráltak róla, amíg a gépész a hűtőt bontogatta, vizsgálta. Új meglepetés! Tizenöt-, tizennégy-éves gyerekek voltak ezek a puskások!

A repülő meg a lány egymásra néztek, nem szóltak. Aztán Natasa mégis sóhajtott:

— Ezek a gyerekek! Ezekből még lehetett volna valami, de így? A szovjetországokban elvadulnak a gyerekek, azt már én is észrevettem. Egész csordákban barangolnak erdők-mezőkön keresztül, lopnak, éheznek, rabolnak és gazságokat követnek el. Csak ezek a gyáriak a rendesebbek. Most el fognak esni.

VII. FEJEZET.

ROHANÁS NOVOROSSZISZK FELÉ

Késő éjszakáig bujkáltak az erdőségben, kerülték a falvakat, városokat. Nem volt nehéz, egész vidékek mintha kihaltak volna. Néha nagy meglepetéssel látta és olvasta a városjelző útszéli táblákról a repülő, hogy megint megváltoztak a városok, falvak nevei. Vörös tábornokokról új neveket kaptak ezek a városok, a szerint, amint egyik-másik szovjethadsereg tovább tudott ellenállni a német és magyar támadásoknak. A repülő olyan tábornokok neveivel is találkozott itt, akiket fogolyként látott már a szövetséges seregek

táboraiiban, — itt még nem értesültek arról, hogy a dicsőséges tábornokot épúgy tönkreverték, mint a többi, akiről nem neveztek el városokat!

Éjszaka megint kiértek a főútra és azon haladtak. Rövid pihenőt tartottak, meg újra nekiindultak, szerették volna, ha minél messzebbre kerülnek a veszélyes Donec-bányavidéktől. Szasa elképzelte, milyen rettentő vallatás folyik most ott, a felrobbantott, tönkrebombázott romok és bányatorokolatok közt!

A charkovi vizsgálóbiztos nyilván már felvilágosította Oszip Jelizovot szörnyű tévedéséről. Lehet, hogy Jelizovot már ki is végezték. Ámbár az se lehetetlen, — hogy a nemzeti ukrán szövetség hívei már kitűzték a fölkelés lobogóit és a biztos fekszik holtan a fekete széndombok között!

Végre hajnal felé megállíthattak egy teherautót, amely dél felé tartott. A GPU csillagos sapka elég volt arra, hogy a kocszi sófförje ne ellenkezzék, mind a ketten felülhettek. Délre Grisevszkbe értek, itt a repülő és a lány leszálltak a kocsiról. A kollektív étkezőbe mentek és Szasa pártkönyve megtette a hatását. Enni kaptak.

Szasa fölbátorodott, elment a pártközpontba és hányaveti hangon fogadta a megdöbben emberek üdvözlését.

— Küldetésem van, Novoroszijszkba. Itt kell autót kapnom, tovarisok. Két katonát is ígértek az autóm védelmére.

A pártbiztos megvakarta a fülét, és aggodalommal borzolgatta szürke szakállát. Híveinek arcán is kiütközött a félelem.

— Grisevszkből tegnap kivitték az utolsó szál katonát is, tovaris! — mondta. — Autót még szerezhetünk, de katonát? Egyenruha sincs, hogy felöltöztethetnénk két megbízható pártembert! Pedig odalent csakugyan kell a védelmedre valaki, nagyon rossz híreket kaptunk a kubáni kozákokról!

Szasa tudta, hogy nincs katonaság a városkában, vállalt vont.

— Én nem félek semmitől, akkor elindulok magam a kocsival. Szerezzétek meg!

Elmult a délután, este lett, majd éjszaka. Végre megérkeztek a párt kiküldött rekvirálói és reszkető hangon jelentették, hogy nincs autó. Három teherkocsiról tudtak még a városban, de ezek megszöktek valahogyan, nyomuk veszett.

Szasa bosszankodott. Már egészen beleélte magát a GPU-biztos szerepébe, — az asztalra csapott.

— Titeket teszlek felelőssé, ha nem bírok idejében Novoroszijszkba jutni! Átkozott rendetlenség van erre mindenütt, nekem egészen mást mondtak Moszkvában! Jelentést kell tennem a dologról. De van még egy megoldás, ez a ti szerencsétek lesz. Álljátok el az utakat és a legelső autót hozzátok elé, ami a városon keresztülhalad! Csak katonai autót nem akarok, a többi nem kímélem!

A szorongó arcok felderültek. A pártfőnök szeme fölragyogott, azonnal intézkedett. Emberei kirohantak a városon át vezető főutakra.

— Ez jó ötlet, tovaris! Nagyon sok autót látunk erre felé, de nem szabad hozzájuk nyulnunk, vöröscsillagos engedély védi őket. De a GPU-nak mindent szabad! Akarod addig látni a börtöneinket?

A repülő unottan intett. Mosolygott.

— Gondoljátok, hogy nem láttam elég börtönt? Csak a falai érdekelnek. Fehérek még, vagy vörösek?

— Vörösek! — kiáltották felderülten a pártemberek. — Nagyon sok szabotálót, meg rémhírterjesztőt kellett már elnémitanunk, tovaris.

A pártközpont két legjobb ágyát kapták, Natasa azonnal elaludt a pompás fekvőhelyen, de Szasa egész éjszaka töprengett. Novorosszijszk! A Fekete-tenger mellett ez a legnagyobb szovjet-kikötő, hat repülőtere van, két nagyobb és négy egész kicsi. Ezek között talán lehet géphez jutnia! És Novorosszijszkban mégse lehet hiány elegendő benzinben, hiszen ebben a városban végződik a nagy kaukázusi olajvezeték! Szasa bízott magában, a többit majd elintézi az eszével meg a pisztolyával!

Hajnal felé felriadt félálmból. Valaki mintha benyitott volna a szobájukba. Mikor felnitotta szemét, az ajtónál egy torzonborz arcot pillantott meg, azonnal a kezében volt a párnája alá dugott revolvere.

— Sztoj! Mit akarsz, tovaris? Gyere közelebb!

A borzas ember már ugrott és a szőrös, vastag ujjak rövid kést szorongattak. A repülő azonnal tüzelt rá, a rábukó ember homloka közepén nagy vörös folt támadt és egyre terjedt. Szasa kimászott alóla, míg a felrettent Natasa sikoltozni kezdett.

— Semmi baj, Natocska, látod, végeztem vele. Bár nem szívesen tettem, hidd el. Jó helyre szánta ő ezt a kést!

Öreg muzsik hevert az ágyon, holtan, Szasa igazán sajnálta. De nem tehetett másképpen. Elgondolta, ez az öreg ember valami nagy orosz uradalomban szolgálhatott a vörösök előtt, ott tudta meg, hogy az urak cipőit, ruháit tisztogatni szokás reggelenként. Együgyű terve bevált volna az igazi GPU-biztos ellen. De Szasa megszokta, hogy mindig résen kell lennie ebben az ellenséges és titokzatos világban, ahol mindenki mindenkinek az ellensége!

*

A párt titkára lelkenézve mentegődött a merénylet miatt. Szasa végighallgatta, aztán csak ennyit mondott.

— Megszoktam a veszedelmeket. Semmiféle vizsgálat, jelentés nem kell! Elintézttem. Hát nincs kocsi ebben az átkozott fészekben?

— Eppen most jelentették, hogy föltartóztattak az embereink hat autót a város határában. A Vörös Lobogó című szovjet filmvállalat autói. Hozzák őket, bár nagyon dühösen tiltakoznak és moszkvai engedélykiratokat lobogtatnak.

— Film? — hördült fel Szasa. — Amikor a szovjet tele van árulókkal és vérzik minden oldalán? Hozzátok elélem őket!

Hatalmas, pompás gépkocsik fordultak be a pártiroda udvarára. Két kocsi gépekkel és óriási lámpákkal volt zsúfolva, a négy első azonban személykocsi volt és európai ruhás emberek ugráltak le róla nagy kiabálással. Szasa végignézte az ablakból a bevonulást, majd lesétált hozzájuk.

— Tiltakozunk — harsogta az egyik lakcipős, szürkeruhás filmszínész, valószínűleg a társaság vezetője. — Mi Moszkvába

megyünk kész filmmel, amely a szovjetvidék háborús lelkesedésének az élő bizonyítéka lesz a hadsereg előtt!

— Eto zabavno, tovaris! — kiáltott rá Szasa. — Nevetséges! Ki vagy?

— En? En? hüledezett a feketehajú, villogószemű filmszínész. — Hát nem ismeresz. Sohase láttad még Fjedor Barkusovot? Ez hihetetlen, eto nepanyatno, neszliuhano!

— Nem érdekel a komédiátok! Szovjetkatonai érdekből utam van és itt nincs autó. Azt a vörös, nagy kocsit ott, lefoglalom. Hurcolkodjatok ki belőle, egykettő!

— Tiltakozunk! Nekünk a művészeti népbiztosság adta a menetírást! Senki sem tartóztathat föl!

— Nem. Voltál már a fronton? Akarod, hogy odavitesselek?

Nagy csönd lett. Csak a filmszínésznők sikoltoztak tovább. Majd egy fekete hajú cserkesz szépség odalépett a repülőhöz és rámosolygott.

— Biztos tovaris. Hát van neked szíved? Éppen az én kocsim, gondold meg. Itt maradhatok, ha elviszed!

— Hát itt maradsz. Párttitkár! Hányjátok ki az autóból, aki benne van!

Újabb sikoltozás, ordítózás, de a párt emberei már munkában voltak. Csak a sofőrt hagyták a helyén. Egy kövér, feketeképű ember zsebéből nagy sárga tárcsa hullott ki, tele ezerrubelekkel. Mindenkinek a szeme rátapadt a rengeteg pénzre, a kövér remegő kézzel dugdosta a kabátjába vissza. Szasa kemény arccal nézte végig a kavargást, míg a filmtársaság vezetője telefonért ordított.

— Kapesolják Moszkvát! A művészeti népbiztossal akarok beszélni! Hallatlan, ami velünk történik, ezt seholye merték!

— Párttitkár! Vigyék ezt az embert a börtönbe! Azonnal! Letartóztatni, ellenszegült. Szabotálót!

Még nagyobb sikoltozás támadt, de amikor elhurcolták a filmvezetőt, egyszerre csend lett. A társaság még nem tért magához, de a rémület úrrá lett rajtuk. A vörös kocsit Szasa elé állt, Natacska, meg a repülő fölszálltak. De Natacskának még egy jó ötlete kerekedett. Odasúgott a vengerszki fülébe:

— Ezek biztosan tele vannak élelmiszerekkel. Ne vigyünk el tőlük?

— Dehogynem! Párttitkár! Egy láda élelmiszert vegyen el tőlük az útra! Meg itai is kell. Kutassátok át a holmijaikat!

— Fölösleges, biztos tovaris, — mondta alázatosan a kövér, feketeképű ember. — Mi szívesen adunk bármennyit is. Csak kérünk, ereszd szabadon a vezetőnket! Gruz ember, hamar elveszti a fejét. Jó kommunista, nem akart semmi rosszat.

— Ez már a helyi pártvezetőség dolga! — rendelkezett Szasa. — Hol az élelmiszer.

Kaviárt, sonkát, kenyeret, konzerveket, gyümölcsöt kaptak, meg hat üveg kaukázusi bort két üveg pezsgővel. A repülő bólintott és intett a sofőrnek.

A pompás kocsit hatalmas iramban kezdte meg az utat Novorosszijszk felé.

Az autó átsivított Roszteven, lefordult a kubáni kozákok birodalma felé.

Natasa sohasem élt még olyan jól, mint ezen az úton. A sofőr nyugodt, fásultképű tatár volt, nem törődött semmivel az úton és a gépén kívül. Mindig tisztelgett, amikor minaretek, mosék mellett röptültek el és ez újból meglepte Szasát. A szovjet annyira üldözte a keresztény egyházakat, de úgy látszik, kivételeket is tett, ahol tanácsosabbnak tartotta. Egyáltalán nem bántotta a mohamedán és a zsidó egyházakat sehol!

A második éjszaka rájuk lőttek egy vad erdőségben, de a golyó nem talált és a kocsi megállás nélkül villant tovább. A sofőr visszafordult egy pillanatra.

— Kozák-üdvözet — vigyorgott. — Itt nagy tisztogatás lesz, ha győz a szovjet odafent.

Krasznodar előtt azonban, egy kis falunál megkísérelték vörös-szalagos emberek, hogy föltartóztassák a kocsit. Utánuk is lövöldöztek, amikor Szasa továbbparancsolta. Natocska megdöb-bent.

— Üldöznek? — kérdezte. — Vagy megint a fölkelő kozákok?

A repülő elkomorodott. Vállat vont.

— Lehet, hogy az az átkozott filmvezető mégis megtalálta valahogy az összeköttetést Moszkvával — mondta. — Most már talán csakugyan keresik a mi nagy, vörös kocsinkat! Majd meglátom, mi lesz.

Mikor a második helyen is puskaszóval fogadták őket, a repülőnek már komoly aggodalmi támadtak. Egy nagy erdőségnél megállította a kocsit és kiszálltak mind a ketten, Szasa a sofőrhöz lépett:

— Visszafordulhat Grusevszk felé. De ne az eddigi úton menjen!

— Értem — mondta a sofőr. Elgondolkozott egy kicsit. — Szabad tanácsot adnom, tovaris?

— Miféle tanácsot?

— Maradjanak a kocsiban. Van fekete autófestékem, egy nap múlva fekete kocsival folytathatjuk az utat. Csak a vörös kocsit keresik, a számjelzést is meg tudom változtatni.

Szasa meghökkenve nézett rá. Mielőtt azonban megszólalt volna, a sofőr hozzáhajolt:

— Én krimi ember vagyok, tovaris. Mohamedán, tatár. Tudom, hogy te nem vagy GPU-ember. Eleinte azt hittem, sikkasztottál és menekülsz. De akkor nem küldtél volna vissza, hanem lelőttél volna engem és a kocsit bevezetted volna valami szakadékba és leugorva, elpusztítottad volna. Azt hiszem, nem is vagy orosz, semmiesetre se bolsevik. Nem tudom, hol szerezted a GPU-jelvényt, meg az írásaidat, nem is keresem. De én is jót akarok neked, megölhetted volna. Nálunk nincs fegyver.

Szasa bólintott.

— Fesd feketére a kocsidat. Aztán, ha kiszállunk, azt teszed, amit akarsz.

Harmadnapra a fekete kocsi baj nélkül elérte Novorosszijszk városát a tengerparton. Óriás kaszárnyák, tengerészeti épületek között futottak le a partra és Natasa itt látott először tengert, pálmafát, roppant hajókat. Itt horgonyoztak egymás mellett a szovjet feketengeri hadihajói is, el kellett menekülniök az agyesz-szai és akhiári kikötőkből a folytonos repülőtámadások miatt. Natasa elbámult a rengeteg hajó láttára és félni kezdett.

— Legyőzik ezt a sok hajót, Szasa?

— Látod, hogy máris ide kellett bujniuk a támadások elől!

Kiszálltak. Az élelmiszer egy részét a sofőrnek adták, a megmaradt részt Natasa kötötte kis batyujába. A sofőr sok szerencsét kívánt nekik, aztán percet se veszve indult. Megint kettesben maradtak. Rengeteg turbános, rongyos ember hemzsegett az utcákon, de sok volt a jó egyenruhás tengerész is. Autók futottak, villamosok csengtek, ide még nem ért el a nagy összeomlás! A rádiók egyre harsogták a győzelmi híreket és a hadihajók zászlódíszben ünnepeltek.

— Csak akkor ébrednek föl, ha már itt lesznek a németek! — morogta Natocska bosszúsan.

Mellette Szasa nagyon elgondolkozott. Egy mecset mellett megfogta a lány kezét és a szemébe nézett.

— Natocska. Most már azt hiszem, nem járhatunk együtt tovább. Itt majd csak meglapulsz valahogy, amíg valami történik. Nekem tovább kell mennem.

A lány szemében könny csillant meg.

— Tudtam, hogy elhagysz valahol, — mondta. — Viszámégy a vengerszkekhez, ugy-e? És sohasem gondolsz többé rám.

— Nem felejtetek, kicsi Natocska, jó kis lány voltál és nagyon boldog leszel még. Hozzámégy egy becsületes ukrán fiúhoz, az is örülhet neked, hiszen nagyon csinos és nagyon jó vagy. Akkorra már boldog lesz az egész ukrán vidék!

A lány sírva borult le a földre. A repülő hagyta, hadd zokogja ki magát. Az ő eszében már az járt, melyik repülőtérrel próbál szerencsét? Natasa csak nyert azzal, hogy a kezébe vette egy ideig a sorsát. Különbben vagy elpusztult volna az ukrán kavarodásban, vagy ott szolgálna most a szovjet aljas, kifestett női között, akik a fölkelők és a szovjet ellenségei után kémkednek!

Nézte Novorosszijszket. Hét, nyolcemeletes, rideg épületek nyúltak ki a szép és festői régi házak közül, csupa szovjetalkotás. Olaitankok futottak az utakon, ennek a vidéknek az elrabolt, kihasznált kincsével. Itt is rongyos volt mindenki és éhez, pedig ez a föld paradicsom lehetne! Talán elvégzik a kubáni kozákok és a mohamedánok a nagy fölszabadítást, mielőtt még ideérne a kikerülhetetlen összeomlás a pusztulással. De az a sok vörös lobogós hadihajó nem sok jót ígért.

Végimentek aztán néhány főutcán. Kollektív boltok mindeütt, de semmi se volt már bennük. Szasa a Leninszkája-úton végre megtalálta, amit keresett. Fényűző portál, virágos nyeliség, beléptek.

Vöröshajú nők ugrottak eléjük, az arcukon leplezetlen rémület.

— Akarsz valamit, biztos-tovaris?

Szasa mosolygott befelé. A GPU-jelvény egész Oroszországban

hát szabad rablást jelentett mindenki számára. Tudták, hogy a GPU-emberek semmiért sem fizetnek, — itt sem, a kaukázusi kézimunkák remek üzletében! Számított erre.

— Egy csinos kendőt szeretnék a hugoskámna, meg egy babát.

Megkapta, Natocska választhatta ki csillogó, hálás szemmel. Vörös-kék és fekete cserkesz kendőt kapott, meg egy cserkesz babát, aztán kimentek. A vöröshajú kiszolgálónők nagy megkönnyebbüléssel bámultak utánuk az ajtóból.

Este váltak el.

— Eredj el munkásnőnek, Natocska, a munka soktól megvédi addig, amíg véget ér ez a borzalom fölötted. Aztán talán, ha hazaérsz, a romok felett találkozhatsz a derék Fjedorral is. Biztosan észre tért akkorra és nem lesz lelkes bolsevik.

Natocska bögve indult neki az esti utcáknak és a repülő is meghatottságot érzett. De katona volt. Megette a pálmák alatt utolsó konzervjét, kenyérdarabját, aztán indult a repülőterek felé.

VIII. FEJEZET.

UJRA A LEVEGŐBEN

Szuronyos vörös tengerészek őrizték azt a kis repülőteret, amely elé megérkezett. Ránéztek a GPU-csillagra, rávigyorogtak, de egy mukkot se szóltak. Szasa meg se közelíthette sehol a kerítést, se a bejáratot. Kétségtelen, hogy sok rossz tapasztalatuk lehetett a szovjetvezetőknek, mert ugyanazt találta mindenütt. Egy nyúl se juthatott be sehol a repülőterekre!

A haszontalan kísérletezések után kiment az erdőségbe aludni és felüdülve ébredt. Fölötte motorok berregtek, a szovjetrepülők gyakorlatoztak.

Néha húsz-harminc gép járt a levegőben. Nagyon impozáns, hatásos gépek voltak, innen lentről nézve szinte alig hihet Szasa, hogy olyan tehetetlenek, mikor küzdelemre kerül a sor! De hiába a jó gép, ha a vezető nem megfelelő hozzá! A szovjetrepülők legnagyobb része tanulatlan, műveletlen fickó, csak a legszükségesebbeket lehet a fejébe tömni, mert mást nem ért meg. Mikor aztán baj van, egyszerre oda a tudomány, megretten és kétségbeesésében tönkreteszi a gépét!

A harmadik napon belátta, hogy hiába reménykedett. Leülhetne vagy megölhetne egy-két szovjettengerészt, de odabent új örökre bukkanna, látta. Hiába, nagy kincs most a szovjetrepülőgép, rettentően vigyáznak rá, már nagyon kevés lehet belőle. És még kevesebb a tanult repülőkből!

Csüggedten indult ki a városból. Bevonult a hegyek közé. Át kellene jutnia Törökországba valahogyan, ha elérné a határt! De a határig legalább két hónap az út!

Mégis erre szánta el magát. Neki is indult, bízott a jó szerencséjében.

A tuapszei hegyekben járt, istenverte, elhagyatott vidékeken. Rá kellett szánnia egy töltést egy kalandozó nyúlra, abból vacso-

rázott. Elgondolkozva üldögélt a sziklás vidéken, amikor megint ismerős hangokra nézett föl.

Szovjetrepülő tünt fel fölötte az alkonyatban, gyors Rata-gépen. Szasa irigykedve bámulta, hogyan köröz, egyszerre fölugrott és nagy szívdobogással kezdett rohanásba.

A gép leereszkedik valahol! Valami baja van!

Azonnal kész volt a tervével. Lelövöldözi a két Rata-repülőt és megkísérli, hogy megjavítsa a gépet! Ki tud jutni vele talán Törökországba. A legközelebbi csúcson fölmászott egy magas fára, végigkémlelte a vidéket. A gép nagy zúgással szállt le egy nem messzi tisztásra, látta, hogy az emberei kiszálltak. De nem vizsgálgatták a gépet, hanem egyikök elindult az erdőség felé, a másik meg őrnök maradt és le és föl sétált a gép mellett hátratett kézzel.

Szasa összeszedte minden erejét. Eddig kímélte magát a hegyi kalandjaiban, teljes erejében volt, úgy érezte. Futni kezdett a tisztás felé, teljes iramban. Csak néha pihent, utána megint neki-eredt kiadós ügetésének.

Éjfél elmúlt már, amikor a tisztás szélére ért. A gép a tulsó sarokban állt készen az újabb nekifutáshoz. A magyar repülő a bokrok, fák között nagy kerülővel ért a gép közelébe. Az örökdő szovjetrepülő még mindig sétálgatott és nem egyszer hallgatózva figyelt a távoli cserjés irányában.

Szasa a magas fűben kúszni kezdett a gép felé. Kezében a revolver. Sokszor kellett megszakítania az előhaladását, amikor úgy hitte, gyanút kapott a bolsevik. De újra megnyugodott, a szovjetrepülő csak a tulsó oldalra figyelt, mintha onnan várna valakit.

Végre ott volt közvetlenül a repülőgép mellett. A bolsevik megúnta az egyhangú sétát, megfordult és egyenesen feléje tartott a magas fűben. Alig lehetett hat lépésre, amikor Szasa célbavette és rálőtt.

Rögtön utána felugrott a magyar repülő, hátha nem jól talált? De ellenfele megtántorodott és előrebukott. Szasa azonnal ott termett fölötte, lehajolt hozzá. Az riadtan bámult a szemébe, összeszerította száját a fájdalomtól.

A bolsevista nyöszörgött.

— A gépet a felkelőknek hoztuk — motyogta. — Megszöktet-tük a novorosszíszi 4-es térről. Átkozottul jól célozol!

— Sajnálom. Segíthetek valamit? Nem sokat érnétek a gép-pel, lelőnének benneteket. Súlyos a sebed?

— Azt hiszem, a tudóm. Keresztüllőttem a vállam. De nem-sokára itt lesznek a társaim, majd segítenek rajtam. Megértem, hogy haza akarsz jutni.

— Hazamegyek. És nyugodt lehetsz, én több kárt teszek ezen-tül is a ti ellenségeitekben, mint ti tettetek volna. Látom, urjadtok vagy, hadnagy. Hát Isten veled, bajtárs. Elég benzint hoztál?

— A két tartály tele van. Sok szerencsét!

— Kell a gépetek — mondta neki Szasa. — Menekülni akarok, tovaris. Vengerszki repülő vagyok.

Szasa a gépbe ugrott és átvizsgálta. Ami biztos, az biztos, gon-dolta. De a szovjet repülő igazat mondott. Most már csak arra kel-

lett
futo
Goly
De

sárg
terro

Az
fölo
teli

óras
talta
még

bírja
a lev
patol

boko
baná
röke

A gé
latta
volna

nal,
a GE

hogy
a tá
kinos
tisztá

min
nyers
kolt

ivott
váns
leveg
ségb

széle
Dnye

a pa

lett vigyáznia, el ne gázolja az indulásnál. A Rata-vadászgép neki futott, majd simán fölemelkedett és elrebbent az erdők fölött. Golyók sivítottak feléje, nyilván a megérkező felkelők puskáztak rá. De pillanat alatt túl volt a veszedelmen.

Alatta a kubáni vad hegyvidék, fölötté a csillagok és a sápadtsárga holdvilág. Szasa úgy érezte, szárnyat kapott! Négyezer méterre vezette fel a gépet és ott repült neki a nagy útnak.

Egy óra múltán csillogó, roppant víztükröt látott a gép alatt. Az Azovi-tenger! — ismerte fel. Teljes sebességgel száguldott át fölötté és másfél óra múltán megpillantotta a bárkákkal; hajókkal teli partot. A bergyanszki kikötő!

Itt már nyugatra fordult. A Rata jól viselte magát, de háromórás út után már furesán kopogott a motor. Ezt sohasem tapasztalta magyar gépeknél, nyugtalankodott. Nincs ejtőernyő sehol, mégis úgy határozott, továbbviszi a Ratát, amíg az bírja!

Még átvergődött Melitopol felett, aztán belátta, hogy nem bírja tovább. A motor folyton kihagy. Még két óra kellett volna a levegőben és okvetlenül leszállhat a magyar, vagy a német csapatoknál!

Nagy, tarlós síkságot látott maga alatt, sehol egy domb, egy bokor a végtelenségig. Lefelé irányította gépét, amikor halk robbanással tiltakozott a motor. Erre elállította és siklózott. De a körröket úgy vette, hogy minél messzebbre jusson velők nyugat felé.

Aztán a gummikerekek elkapták a földet, még egy szökkenés. A gép simán állt meg és Szasa kiugrott. Szinte önkéntelen mozdulattal nyúlt a zsebébe, fölgújtotta a gépet, mielőtt ott hagyta volna. Ne vehessék semmi hasznát a bolsevikiek!

Már lobogott a Rata vadász, amikor messze járt. Utólérte a hajnal, Szasa tovább gyalogolt. Milyen jó, hogy még mindig rajta van a GPU-sapka! Most megint belecsöppent a haldokló vörös világba!

Rekkenő forróságban húzta a lábait, nem akart megállni. Tudta, hogy akkor nem bír újra nekiindulni! Valósággal felüdült, amikor a távolban fehér mohamedán falu jelent meg a szeme előtt, aztán kinosan nevetett föl. A délibáb! Ilyen távolságról nem birná ennyire tisztán látni azt a falut, hosszú fehér minaretjével!

Két tuzok ugrott föl előtte, lelőtte az egyiket. De nem volt min megsütnie, csak cipelte magával. Már rászánta magát, hogy nyersen rág valamit belőle, de a szomszúság is kinozta. Csak bandukolt tovább.

Délután lett, majd este. Ekkor ért el a kicsike ér partjára, ivott a mocskos vízből és megfürdött benne. Ez jól tett. Aztán vánszorgott megint, az erecskét követte. És késő éjszaka vívizű, húslevegő csapott feléje. Új erőre kapott, fák bontakoztak ki a sötét-ségben előtte.

Nem akart hinni a szemének, amikor a partig mászva hatalmas, széles folyót pillantott meg. Ilyen csak egy lehet ezen a tájon, a Dnyepr! Hát elérte végre.

Itt már tuzokpecsenyét sütött, jóllakhatott. Leült egy fa tövébe a part sűrűjében, nézte egy ideig a szovjetgőzösöket, aztán elaludt.

Alig egy óra múltán éktelen bömbölés riasztotta föl. A Dnyepren úszó összes gőzösök szirénáztak, visítottak, igyekeztek a partok felé. Szasa felugrott, fölfutott a part egyik kopasz agyagdombjára. Nem tévedett, repülőtámadás közelített a Dnyepre fölé!

Már húztak is a gépek. Kilencen haladtak a megszokott alakulatban és Szasa szíve hevesen dobogott. Vengerszki! — mondta halkán. A hajók kioltották a lámpáikat, de a hold kegyetlenül világított. A bombák lezuhogtak és újra hallotta a jólismert dörrenéseket a repülő, látta a felgyúló hatalmas tüzeket a szovjet katonai szállítóhajóin. Néhány hajóról ágyúk szólaltak meg a gépek fölé, amíg elnémítva el nem tűntek a hullámok között.

A repülő ujjongott. Hirtelen lekapta kabátját és lobogtatni kezdte a fölötte keringő bombázók felé. Egy könnyű bomba lecsapott a közelében, de Szasa nem törődött a halálos veszedelemmel, újra forgatta, lobogtatta a rossz zubbonyt. A bombázók egyike egészen föléje kanyorodott és lecsapott rá, azt hitte, rázuhan.

Aztán hihetetlen, furcsa jelenet következett. A bombázógép könnyedén földreállt alig háromszáz méterre Szasától és feléje görgött a kerekein. A repülő látta a feléje irányuló, halálos géppuskákat, mégse tévovázott, rohant a bombázó felé és tovább integetett. Egyszerre megáll a gép, egy repülő kiszállt belőle és revolverrel közelített feléje.

— Magyar vagyok! Bajtárs! — kiáltotta Szasa.

— Ide a fegyveredet! Átkutatlak! Így. Gyere a géphez!

Vidám katonaarc bukkant eléje a gépből, Szasa sírt, nevetett örömeiben, aztán kihúzta magát és tisztelgett.

— Százados úrnak alássan jelentem, Gergő Sándor repülőőr-mester jelentkezik tisztelettel. Gépprobbanás Charbek fölött, azóta bujkáltam. Igazolásom nincs.

A százados furcsán nézett a rongyos, piszkos emberre.

— Dobd le a fejedről azt a rongyot, fiam, aztán bujj be!

A repülő meghökkenve kapta le a GPU-sapkáját, messzire eldobta, aztán besiklott a gépbe. — Főlemelkedtek, Gergő nagylassan megnyugodott.

— Másik század, indulás!

Még csengett a riadójelzés a repülőtáborban, a fiúk már futottak a gépekhez. Gergő Sándor ujjongva ugrott be megint a magyar bombázóba és elfoglalta helyét. A gép nekifutott, fölszállt.

Síkságok, rogyadozó falucskák megint. A vérző, szenvedő föld, Ukrajna! Vérrel-tűzzel kell megtisztulnia, hogy újjászülethesék. És Gergő Sándor nyugodtan fordította a hajtókarokat, a motor tisztán, ütemben berregett. Mintha muzsikát hallott volna a háta mögül, a Rákóczi-indulót!

Félmeztelen parasztok futottak a mezőkön a gépek láttára, Natocskák, Fjedorok! Mitől félnek? Gergő mosolygott. Közel az idő, amikor ujjongani fog ez a végtelen síkság, amikor magyar gépeket lát. Tankok vonultak előre alattuk, újra tákolt hidak felett vitt el magasan az útjuk. Jön a szabadulás, az — élet!

ep-
ar-
ab-

ku-
ita
lá-
né-
nai
lé,

tni
sa-
mel,
ike

ép
je-
ép-
te-
re-

ett

ör-
ota

el-
gy-

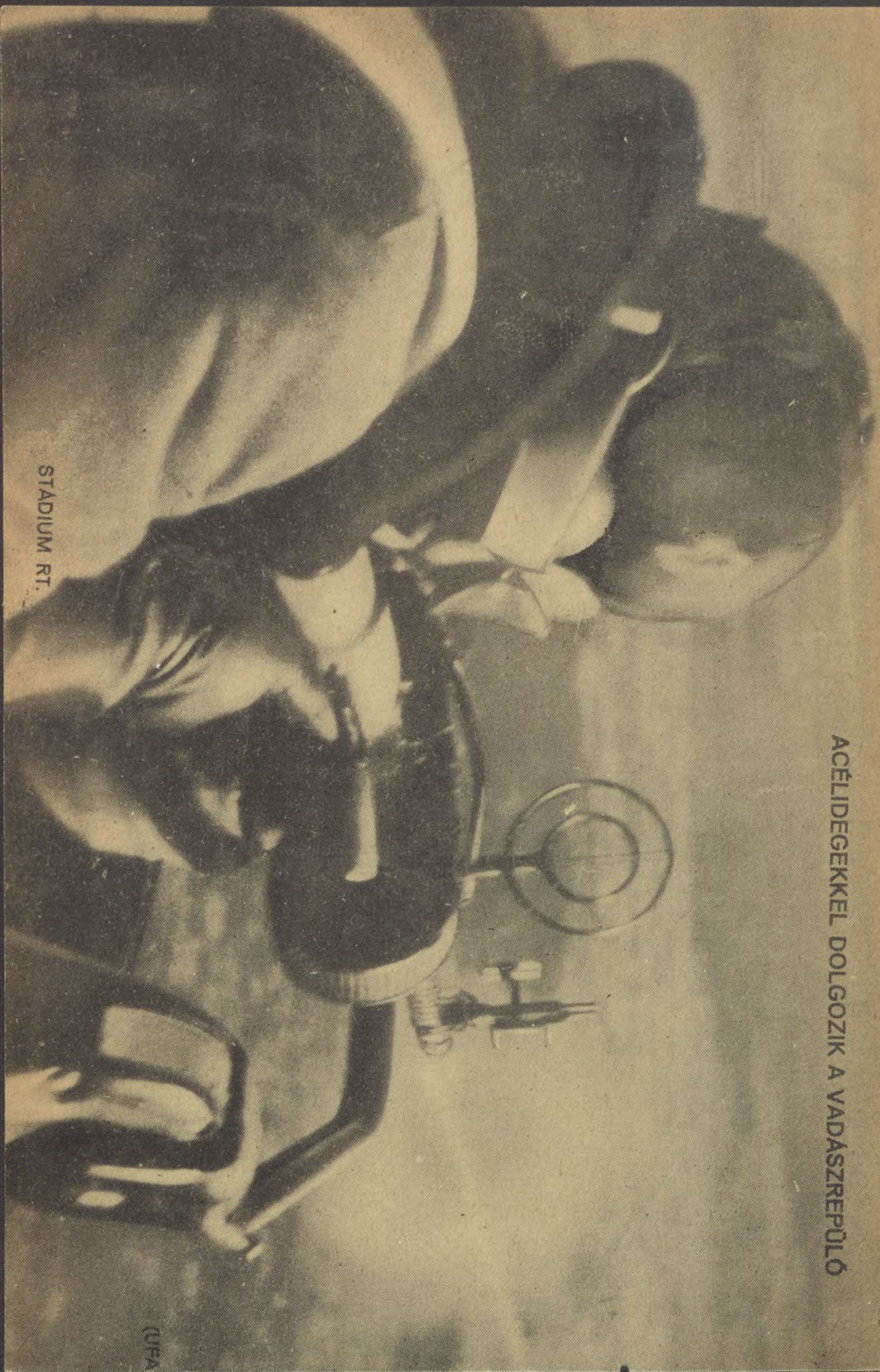
fu-
na-
llt.
edő
es-
mo-
a

ra,
az
yar
lak

ACÉLDEGEKKEL DOLGOZIK A VADASZREPÜLŐ

STADIUM RT.

(UFA)

ACÉLDEGEKKEL DOLGOZIK A VADASZREPÜLŐ

